

KALENDARIUM WYDARZEŃ MIĘDZYNARODOWYCH 2002 ROKU

EUROPA ŚRODKOWA I POŁUDNIOWA

10–11 stycznia – Podczas wizyty w USA premier Leszek Miller spotkał się w Nowym Jorku z sekretarzem generalnym ONZ Kofim Annanem oraz złożył hołd ofiarom zamachu na World Trade Center (11 IX 2001), a następnie rozmawiał w Waszyngtonie z prezydentem USA George'em W. Bushem i sekretarzem obrony Donaldem Rumsfeldem o przyszłości NATO i jego stosunkach z Rosją oraz polsko-amerykańskiej współpracy gospodarczej.

16–17 stycznia – Wizytę w Polsce złożył prezydent Rosji Władimir Putin. W Warszawie rozmawiał osobno z prezydentem Aleksandrem Kwaśniewskim i premierem Leszkiem Millerem o problemach bezpieczeństwa międzynarodowego, poszerzeniu UE, Obwodzie Kaliningradzkim oraz dwustronnych stosunkach gospodarczych. Rosyjski przywódca spotkał się także z kierownictwem polskiego parlamentu, a w drugim dniu wizyty wraz z polskim prezydentem uczestniczył w II Forum Gospodarczym Polska–Rosja w Poznaniu.

23 stycznia, 4 lutego – Parlamenti Serbii (23 I) oraz Jugosławii (4 II) przyjęły ustawę przywracającą Wojwodinie zniesioną w 1989 r. autonomię.

4 lutego – W Kijowie premier Leszek Miller omówił z ukraińskim prezydentem Leonidem Kuczma i premierem Anatolijem Kinachem problemy stosunków dwustronnych.

12 lutego – Międzynarodowy Trybunał do spraw Zbrodni w Byłej Jugosławii w Hadze rozpoczął proces byłego prezydenta Jugosławii Slobodana Miloševicia, oskarżonego o ludobójstwo, zbrodnie przeciw ludzkości i wojenne popełnione w Chorwacji, Bośni i Hercegowinie oraz Kosowie.

20 lutego – Na forum Parlamentu Europejskiego premier Węgier Viktor Orbán stwierdził, iż ewentualne trudności z zakończeniem negocjacji akcesyjnych jednego z kandydatów do UE nie powinny opóźnić zamknięcia rozmów z pozostałymi, oraz zażądał anulowania przez Czechy i Słowację tzw. dekretów Beneša (dotyczących m.in. wysiedleń ludności węgierskiej i niemieckiej z Czechosłowacji po drugiej wojnie światowej). W reakcji szefowie rządów Czech – Miloš Zeman i Słowacji – Mikulaš Dzurinda odwołali (22 II) swój udział w zaplanowanym na 1 marca spotkaniu premierów Grupy Wyszehradzkiej na Węgrzech.

26–28 lutego – Składając wizytę we Włoszech i Watykanie, prezydent Aleksander Kwaśniewski rozmawiał w Rzymie z prezydentem Carlo Azeglio Ciampim i premierem Silvio Berlusconi o rozszerzeniu UE oraz zaprosił papieża Jana Pawła II do odbycia pielgrzymki do Polski.

28 lutego – W południowo-wschodniej Bośni siły SFOR przeprowadziły nieudaną operację ujęcia byłego przywódcy bośniackich Serbów Radovana Karadzicia.

4 marca – Parlament Kosowa wybrał lidera Demokratycznej Ligi Kosowa (LDK) Ibrahima Rugovę na prezydenta, a Bajrama Rexhepiego z Demokratycznej Partii Kosowa (PDK) na premiera prowincji.

5–6 marca – W Swietłogorsku w Obwodzie Kaliningradzkim, z udziałem delegatów z 11 państw członkowskich i komisarza UE ds. zagranicznych Chrisa Patten, odbyła się sesja ministerialna Rady Państw Morza Bałtyckiego, podsumowująca 10-letnią działalność organizacji. W deklaracji końcowej spotkania poparto wejście Polski i krajów bałtyckich do UE. Równocześnie w Kaliningradzie premierzy Polski, Litwy i Rosji rozmawiali o przyszłości Obwodu po rozszerzeniu Unii, lecz nie doszli do porozumienia w kwestii wprowadzenia przez Polskę i Litwę obowiązku wizowego dla Rosjan.

6–8 marca – Podczas wizyty w Niemczech prezydent Aleksander Kwaśniewski rozmawiał w Berlinie z kanclerzem Gerhardem Schröderem o rozszerzeniu UE oraz stosunkach dwustronnych, a w Poczdamie z premierami graniczącymi z Polską trzech landów niemieckich o współpracy transgranicznej. Polski przywódca spotkał się także z prezydentem Johannesem Rauem.

7 marca – Macedoński parlament przyjął ustawę o amnestii dla rebeliantów albańskich, uczestników działań zbrojnych w 2001 r.

14 marca – W Belgradzie prezydent Jugosławii, przywódcy Serbii i Czarnogóry oraz uczestniczący w negocjacjach szef dyplomacji UE Javier Solana podpisali porozumienie o przekształceniu Jugosławii w nową jednostkę geopolityczną – Serbię i Czarnogórę. Układ przewiduje istnienie wspólnych naczelnych organów władzy odpowiedzialnych za politykę zagraniczną i obronną, ale gwarantuje Serbii i Czarnogórze autonomię w sferze ekonomicznej i spraw wewnętrznych oraz prawo secesji po 3 latach od wejścia umowy w życie.

18 marca – W Warszawie prezydent Estonii Arnold Rüütel rozmawiał z prezydentem Aleksandrem Kwaśniewskim o współpracy dwustronnej oraz poszerzeniu UE i NATO. Wizycie towarzyszyło polsko-estońskie forum gospodarcze.

22 marca – Prezydenci Litwy – Valdas Adamkus, Łotwy – Vaira Vīke-Freiberga, Estonii – Arnold Rüütel i Polski – Aleksander Kwaśniewski rozmawiali w Wilnie o rozszerzeniu NATO i UE.

25 marca – W Bukareszcie odbyło się spotkanie premierów państw Grupy Wileńskiej (Albanii, Bułgarii, Chorwacji, Estonii, Litwy, Łotwy, Macedonii, Rumunii, Słowacji, Słowenii), którego gościem honorowym był prezydent Aleksander Kwaśniewski. W spotkaniu uczestniczyli też premierzy Czech i Turcji oraz minister spraw zagranicznych Węgier. W odczytanym uczestnikom spotkania liście prezydent USA George W. Bush zapewnił o amerykańskim poparciu dla jak największego poszerzenia NATO.

26–27 marca – Prezydent Aleksander Kwaśniewski rozmawiał w Londynie z premierem Tonym Blairem o członkostwie Polski w UE, rozszerzeniu NATO i stosunkach Sojuszu z Rosją oraz zwalczaniu terroryzmu, a także spotkał się z królową Elżbietą II i przedstawicielami Polonii.

1 kwietnia, 21 maja – Po wstrzymaniu pomocy finansowej przez USA rząd Jugosławii podjął decyzję o pogłębieniu współpracy z Międzynarodowym Trybunałem ds. Zbrodni w Byłej Jugosławii, co 11 kwietnia usankcjonował przyjęciem odpowiedniej ustawy parlament. Decyzję o odblokowaniu pomocy sekretarz stanu USA Colin Powell podjął 21 maja, po spotkaniu z premierem Serbii Zoranem Đinđićem.

7–17 kwietnia – Prezydent Aleksander Kwaśniewski złożył wizyty w Brazylii (7–9 IV), Chile (10–12 IV), Kolumbii (13–15 IV) i Peru (16–17 IV). Tematem spotkań z przywódcami tych państw były głównie kwestie współpracy dwustronnej (zwłaszcza intensyfikacja wymiany handlowej) oraz zwalczanie terroryzmu i przestępczości zorganizowanej. W trakcie podróży polski prezydent spotkał się również z przedstawicielami Polonii.

7, 21 kwietnia – Na Węgrzech odbyły się (w dwóch turach) wybory parlamentarne. Najwięcej mandatów uzyskała rządząca koalicja FIDESZ-MDF (188 na 386 miejsc), ale rząd utworzyły Węgierska Partia Socjalistyczna (178 mandatów) i Związek Wolnych Demokratów (20 mandatów). Premierem został lider socjalistów Péter Medgyessy.

11 kwietnia – Podczas wizyty w Pradze komisarz ds. poszerzenia UE Günter Verheugen powiedział, iż dekrety Beneša nie stanowią przeszkody dla wstąpienia Czech do Unii.

22 kwietnia – O rozszerzeniu UE rozmawiali w Warszawie premier Leszek Miller i szef rządu Danii Anders Fogh Rasmussen, który podkreślił potrzebę zamknięcia negocjacji akcesyjnych do końca 2002 r.

24 kwietnia – Uczestniczący w VI Sztokholmskiej Konferencji na temat Bezpieczeństwa i Współpracy w rejonie Morza Bałtyckiego prezydent Aleksander Kwaśniewski podkreślił znaczenie zbliżenia NATO i Rosji oraz spotkał się z premierem Szwecji Göranem Perssonem i prezydentem Litwy Valdasem Adamkusem.

25–26 kwietnia – Podczas wizyty na Słowacji prezydent Aleksander Kwaśniewski rozmawiał w Bratysławie ze słowackim prezydentem Rudolfem Schusterem i premierem Mikulašem Dzurindą o współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej i stosunkach bilateralnych oraz poparł członkostwo Słowacji w NATO.

26–27 kwietnia – Premier Leszek Miller spotkał się w Pradze z prezydentem Václavem Havlem, premierem Milošem Zemanem i marszałkami obu izb czeskiego parlamentu. Tematem rozmów były rozszerzenie UE i NATO, współpraca w ramach Grupy Wyszehradzkiej i stan stosunków dwustronnych.

27 kwietnia, 17 maja – Po spotkaniu w ukraińskim ośrodku rządowym Niebieska Góra prezydenci Polski – Aleksander Kwaśniewski i Ukrainy – Leonid Kuczma zapowiedzieli na 21 maja otwarcie Cmentarza Orłąt Lwowskich we Lwowie, jednak po odrzuceniu 17 maja przez Radę Miejską Lwowa polskich propozycji dotyczących cmentarza ceremonię odwołano.

22 maja – Na spotkaniu szefów dyplomacji 10 państw kandydujących do UE w Warszawie wyrażono chęć zamknięcia negocjacji akcesyjnych do końca 2002 r., a całego procesu akcesji do 1 stycznia 2004 r.

24 maja – Prezydent Kazachstanu Nursułtan Nazarbajew rozmawiał w Warszawie z prezydentem Aleksandrem Kwaśniewskim o współpracy gospodarczej oraz możliwościach repatriacji kazachskiej Polonii.

24–25 maja – Na spotkaniu szefów rządów państw Grupy Wyszehradzkiej i Beneluksu w słowackim Trenczynie rozmawiano o polityce migracyjnej i bezpieczeństwa po rozszerzeniu UE. Dzień przed rozpoczęciem szczytu (23 V) polski premier omówił w Bratysławie z przywódcami Słowacji stan stosunków dwustronnych i współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej.

1 czerwca – Podczas szczytu państw środkowoeuropejskich w słoweńskim kurorcie Brdo omówiono kwestie integracji euroatlantyckiej, walki z terroryzmem i współpracy regionalnej. Przy okazji spotkania polski przywódca odbył dwustronne rozmowy z prezydentem Ukrainy – Leonidem Kuczumą i Chorwacji – Stipe Mesiciem.

4 czerwca – Parlament jugosłowiański przyjął ustawę o amnestii dla członków Wyzwoleńczych Wojsk Preševa, Medvedje i Bujanovaca (UCPMB).

6 czerwca – Powracający z trzydniowej wizyty w Korei Południowej prezydent Aleksander Kwaśniewski zatrzymał się w Moskwie, gdzie rozmawiał z prezydentem Rosji Władimirem Putinem o przyszłości Obwodu Kaliningradzkiego (odrzucając propozycję tzw. korytarzy dla bezwizowego tranzytu między Rosją a Obwodem), dostawach rosyjskiego gazu oraz stanie dwustronnych stosunków gospodarczych.

10 czerwca – W Sankt Petersburgu odbył się szczyt Rady Państw Morza Bałtyckiego. Głównym tematem obrad była przyszłość Obwodu Kaliningradzkiego po rozszerzeniu UE. W trakcie spotkania premier Litwy Algirdas Brazauskas przedstawił w rozmowie z premierem Leszkiem Millerem propozycję kompromisu w sprawie pisowni polskich nazwisk na Litwie.

11 czerwca – W Warszawie prezydent Aleksander Kwaśniewski i emir Kataru Hamad bin Chalifa al-Sani rozmawiali o sytuacji międzynarodowej i współpracy gospodarczej.

12 czerwca – Członkowie Demokratycznej Partii Serbii (DSS) prezydenta Jugosławii Vojslava Koštunicy zrezygnowali z mandatów w parlamencie Serbii.

14–15 czerwca – W wyborach do czeskiego parlamentu zwyciężyła Czeska Partia Socjaldemokratyczna (CSSD – 30,2% głosów) przed Obywatelską Partią Demokratyczną (ODS – 24,5%). Premierem rządu socjaldemokratów i Koalicji – sojuszu wyborczego ludowców i Unii Wolności (14,3% głosów) – został Vladimír Špidla (CSSD).

19 czerwca – Prezydenci Polski – Aleksander Kwaśniewski i Bułgarii – Georgi Pyrwanow rozmawiali w Warszawie o wejściu Bułgarii do NATO i stosunkach dwustronnych.

19 czerwca – Premier Węgier Péter Medgyessy potwierdził przed parlamentem oskarżenia opozycji i prasy o współpracę z komunistyczną służbą bezpieczeństwa. Nie doprowadziło to jednak do rozpadu koalicji rządzącej.

24 czerwca – Parlament Albanii wybrał Alfreda Moisiu na prezydenta kraju.

29 czerwca – Premierzy państw Grupy Wyszehradzkiej na spotkaniu w Esztergomie zadeklarowali zakończenie negocjacji akcesyjnych do UE do końca 2002 r., zapowiadając koordynację działań w tej sprawie, oraz omówili możliwość poszerzenia Grupy o inne kraje, m.in. Słowenię i Ukrainę.

30 czerwca–12 lipca – W wyniku weta USA, nie zgadzających się na objęcie sił pokojowych ONZ jurysdykcją Międzynarodowego Trybunału Karnego, nie przyjęto rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie przedłużenia misji w Bośni i Hercegowinie. Wojska SFOR pozostały jednak w tym państwie, a po uzgodnieniu wyłączenia na rok amerykańskich żołnierzy z sił ONZ spod jurysdykcji MTK misję przedłużono o 6 miesięcy (12 VII).

4 lipca – O rozszerzeniu NATO i UE rozmawiali w Warszawie premier Rumunii – Adrian Nastase i prezydent Polski – Aleksander Kwaśniewski.

5 lipca – Na spotkaniu przywódców 10 państw Grupy Wileńskiej w Rydze gość honorowy szczytu, prezydent Aleksander Kwaśniewski, przedstawił tzw. Inicjatywę Ryską – propozycję ścisłej współpracy Grupy z Grupą Wyszehradzką. Uczestnicy spotkania wysłuchali też przemówienia prezydenta USA George’a W. Busha, zapowiadającego przyjęcie do NATO na listopadowym szczycie w Pradze wszystkich gotowych do tego krajów.

15 lipca – Na pierwszym od 1991 r. spotkaniu w Sarajewie przywódcy Jugosławii – Vojslav Koštunica, Chorwacji – Stipe Mesić oraz Bośni i Hercegowiny – członkowie trzyosobowego Prezydium Beriz Belkić, Žiwnko Radišić i Jozo Križanović, podpisali porozumienie określające zasady wzajemnych stosunków.

17–19 lipca – Podczas oficjalnej wizyty w USA prezydent Aleksander Kwaśniewski rozmawiał w Waszyngtonie z prezydentem George’em W. Bushem o walce z terroryzmem, modernizacji polskiej armii oraz współpracy wojskowej i gospodarczej. Następnie obaj prezydenci spotkali się z amerykańską Polonią w Troy koło Detroit, a podróż zakończyła wizyta w bazie wojskowej w Fort Bragg.

20 lipca – Jako pierwszy cudzoziemiec w historii prezydent Aleksander Kwaśniewski był gościem honorowym podczas ślubowania rekrutów Bundeswehry w Berlinie.

1 sierpnia – Rumunia i USA podpisały umowę o niewydawaniu swych obywateli Międzynarodowemu Trybunałowi Karnemu w Hadze. Pod naciskiem UE Bukareszt ogłosił jednak na początku września wstrzymanie ratyfikacji tego układu.

2 sierpnia – W Kłajpedzie prezydenci Litwy, Łotwy, Estonii i Polski rozmawiali o Inicjatywie Ryskiej oraz Obwodzie Kaliningradzkim, a polski przywódca zaproponował utworzenie stowarzyszenia państw pokomunistycznych. W części obrad uczestniczyli gubernatorzy Sankt Petersburga i Kaliningradu. Spotkanie w Kłajpedzie poprzedziły rozmowy przywódców Litwy i Polski w Połdże, poświęcone rozwojowi infrastruktury transportowej i stosunkom dwustronnym.

16–19 sierpnia – Papież Jan Paweł II odbył pielgrzymkę do Polski.

23 sierpnia – W czeskich Častolovicach prezydenci Polski, Czech i Węgier i przedstawiciel przywódcy Słowacji rozmawiali o sierpniowych powodziach w Europie, rozszerzeniu NATO i UE (w tym o koncepcji prezydenta Václava Havla postulującej „kaskadowe” referenda na temat wstąpienia do Unii w państwach Grupy Wyszehradzkiej), Inicjatywie Ryskiej oraz współpracy regionalnej.

5 września – W Warszawie czeski premier Vladimír Špidla rozmawiał z polskim prezydentem i premierem o współpracy regionalnej oraz rozszerzeniu UE.

6 września – Podczas Forum Ekonomicznego w Krynicy premierzy Polski – Leszek Miller i Ukrainy – Anatolij Kinach rozmawiali na temat polskich planów wprowadzenia od 1 lipca 2003 r. wiz dla obywateli ukraińskich.

14 września – Występując na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku, minister spraw zagranicznych Polski Włodzimierz Cimoszewicz mówił o przyszłości Organizacji i apelował o utworzenie „osi dobra” do walki z „osią zła”.

15 września – Zwycięzcą wyborów parlamentarnych w Macedonii został socjalliberalny Sojusz dla Macedonii (SDSM – 40,5% głosów, 60 na 120 miejsc w Zgromadzeniu), wyprzedzając

rzządzającą koalicję partii prawicy – VMRO-DPMNE – i Partii Liberalnej (24,4%, 33). Do parlamentu weszły również ugrupowania ludności albańskiej. Premierem został szef SDSM Branko Crvenkovski.

18–19 września – Premier Mołdowy Vasile Tarlev rozmawiał w Warszawie z prezydentem Aleksandrem Kwaśniewskim i premierem Leszkiem Millerem o poszerzeniu współpracy gospodarczej.

20–21 września – W wyborach do parlamentu Słowacji najwięcej głosów zebrał opozycyjny HZDS – Ruch na rzecz Demokratycznej Słowacji Vladimira Mečiar (19,5%), ale rząd utworzyła koalicja ugrupowań prawicowych skupionych wokół SDKU – Słowackiej Unii Demokratycznej i Chrześcijańskiej (15,1%) Mikulaša Dzurindy, który pozostał premierem.

24 września – Jugosławia została przyjęta do Rady Europy.

29 września, 13 października – W wyborach prezydenta Serbii zwyciężył, uzyskując 66% głosów w drugiej turze, obecny przywódca Jugosławii Vojislav Koštunica, jednak ze względu na niską frekwencję (45,5%) wybory unieważniono.

2 października – Biljana Plavšić, była prezydent Republiki Serbskiej w Bośni i Hercegowinie, przynajmniej przed trybunałem w Hadze do zbrodni przeciw ludzkości.

2–3 października – Podczas wizyty w Macedonii prezydent Aleksander Kwaśniewski poparł w rozmowie z prezydentem Borisem Trajkovskim w Skopie macedońskie dążenia do UE i NATO.

4 października – Uczestniczący w forum ekonomicznym we Lwowie premier Leszek Miller rozmawiał z szefem rządu Ukrainy Anatolijem Kinachem oraz przedstawicielami opozycji o sposobach rozwiązania kryzysu politycznego na Ukrainie i problemach współpracy dwustronnej.

5 października – W Bośni i Hercegowinie odbyły się wybory do Prezydium Republiki, zakończone sukcesem kandydatów partii nacjonalistycznych – Serba Mirko Šarovicia, Chorwata Dragana Čovicia i Muzułmanina Sulejmana Tihicia. Ugrupowania nacjonalistyczne zwyciężyły także w wyborach do zgromadzeń lokalnych i częściowych wyborach parlamentarnych.

5 października – Zwycięzcą wyborów parlamentarnych na Łotwie została partia centrum Nowe Czasy (JL – 23,9% głosów, 26 na 100 mandatów). Premierem koalicyjnego rządu JL i 3 mniejszych partii został Einars Repše (JL).

15, 16 października – W Warszawie w ramach konferencji „Ukraina w Europie” szef dyplomacji UE Javier Solana, przedstawiciele rządów Polski, Węgier, Słowacji, Rumunii, Szwecji i Ukrainy oraz ukraińskiej opozycji rozmawiali na temat rozwiązania kryzysu politycznego na Ukrainie. Po zakończeniu konferencji do Warszawy przybył ukraiński prezydent Leonid Kuczma, który te same kwestie omówił z polskim prezydentem Aleksandrem Kwaśniewskim i Javierem Solaną.

20 października – Wybory parlamentarne w Czarnogórze wygrała koalicja „O Europejską Czarnogórę” kierowana przez prezydenta Milo Đukanovicia (39 na 75 miejsc w parlamencie) przed proserbską koalicją „Razem na rzecz Przemian” (30 miejsc).

21–25 października – Prezydent Aleksander Kwaśniewski odwiedził kolejno Uzbekistan, Afganistan, Tadżykistan i Kirgistan. Rozmowy z przywódcami poradzieckich republik środkowoazjatyckich w Taszkencie (Uzbekistan), Duszanbe (Tadżykistan) i Biszkeku (Kirgistan)

koncentrowały się na współpracy gospodarczej i zwalczaniu terroryzmu oraz zorganizowanej przestępczości, a w Afganistanie polski prezydent rozmawiał w Kabulu z prezydentem Hamidem Karzajem o udziale Polski w odbudowie kraju oraz odwiedził w Bagram polski kontyngent w ramach ISAF.

26 października – W wyborach samorządowych w Kosowie zwyciężyła Demokratyczna Liga Kosowa (LDK) Ibrahima Rugovy. Frekwencja była bliska 50%, ale w serbskich enklawach wyniosła tylko 20–30%, co administrator Kosowa z ramienia ONZ Michael Steiner uznał za „rozczarowanie”.

29 października – Minister obrony i szef sztabu Republiki Serbskiej w Bośni i Hercegowinie oraz wiceminister obrony Jugosławii złożyli dymisje w wyniku skandalu wokół ujawnionego przez belgradzki dziennik „Blic” nielegalnego eksportu sprzętu wojskowego z Jugosławii i Republiki Serbskiej w Bośni i Hercegowinie do Iraku.

29 października – Podczas pierwszej w historii wizyty w Polsce prezydent Malty Guido de Marco rozmawiał w Warszawie o rozszerzeniu UE z polskim prezydentem, premierem i marszałkami obu izb parlamentu.

5 listopada – W ramach swej pierwszej oficjalnej podróży zagranicznej po ponownym objęciu urzędu kanclerskiego Gerhard Schröder rozmawiał w Warszawie z prezydentem Aleksandrem Kwaśniewskim i premierem Leszkiem Millerem na temat rozszerzenia UE i stosunków dwustronnych.

7 listopada – W Polsce swą pierwszą wizytę zagraniczną po objęciu urzędu złożył premier Słowacji Mikulaš Dzurinda, który z szefem polskiego rządu rozmawiał w Warszawie o poszerzeniu UE, NATO i stosunkach dwustronnych.

10 listopada, 1 grudnia – Zwycięzcą wyborów prezydenckich w Słowenii został Janez Drnovšek, który w drugiej turze zdobył 56,5% głosów i pokonał Barbarę Brezigar (43,5%).

15 listopada – Podczas spotkania szefów rządów 9 państw kandydujących do UE i przedstawiciela Cypru w Warszawie omówiono problemy negocjacji akcesyjnych. Podobną tematykę poruszono w trakcie spotkania 8 premierów-socjalistów (5 z krajów kandydujących i 3 państw UE), uczestniczących w sesji grupy parlamentarnej Partii Europejskich Socjalistów i Rady PES w Warszawie (13–15 XI).

23–24 listopada – Prezydent USA George W. Bush odwiedził Wilno, gdzie spotkał się z przywódcami państw bałtyckich przystępujących do NATO, oraz Bukareszt, gdzie uczestniczył w ceremonii z okazji zaproszenia Rumunii do Sojuszu. W wileńskim spotkaniu uczestniczył też polski prezydent Aleksander Kwaśniewski.

25–26 listopada – W Londynie premier Leszek Miller rozmawiał z szefem brytyjskiego rządu Tonym Blairem o rozszerzeniu UE oraz spotkał się z miejscową Polonią.

1 grudnia – W Budapeszcie premierzy państw Grupy Wyszehradzkiej omówili stanowisko UE dotyczące finansowania rozszerzenia Unii oraz uzgodnili wspólną taktykę w końcowej fazie negocjacji akcesyjnych.

4–6 grudnia – Premier Leszek Miller odwiedził kolejno Madryt (4 XII), Rzym (5 XII) i Sztokholm (6 XII), gdzie ze swymi odpowiednikami rozmawiał o rozszerzeniu UE i duńskich propozycjach finansowych warunków akcesji. Na koniec w słowackich Smolenicach uczestniczył w konsultacjach premierów krajów Grupy Wyszehradzkiej (6 XII).

6 grudnia – Prezydent Aleksander Kwaśniewski rozmawiał w Wiedniu z kanclerzem Wolfgangiem Schäusselem i przewodniczącym Komisji Europejskiej Romano Prodim o rozszerzeniu UE.

8 grudnia – W Serbii odbyły się wybory prezydenckie, unieważnione ze względu na zbyt niską frekwencję (45%). Głosowanie uznano za uczciwe, mimo zarzutów sztabu Vojslava Koštunicy (zdobywcy 58% oddanych głosów) o nierzetelne przygotowanie list wyborców. W dniu ustąpienia dotychczasowego prezydenta Milana Milutinovicia (31 XII) obowiązki prezydenta objęła przewodnicząca parlamentu Nataša Mičić.

15–16 grudnia – W ramach wizyty w Syrii i Libanie polski prezydent Aleksander Kwaśniewski rozmawiał w Damaszku z prezydentem Baszarem al-Asadem o sytuacji w Iraku, a w Bejrucie spotkał się z prezydentem Emilem Lahudem i premierem Rafikiem Haririm i zaproponował pomoc w odbudowie kraju. Prezydent Kwaśniewski odwiedził też polskich żołnierzy z sił pokojowych ONZ na Wzgórzach Golan i w południowym Libanie.

22 grudnia – W pierwszej turze wyborów prezydenckich na Litwie najwięcej głosów zdobyli, przechodząc do drugiej tury (5 stycznia 2003), urzędujący prezydent Valdas Adamkus (35,3%) i były premier Rolandas Paksas (19,7%).

22 grudnia – Wybory prezydenta Czarnogóry, wygrane przez Filipa Vujanovicia (83,9%), uznano za nieważne ze względu na zbyt niską frekwencję (około 46%).

27 grudnia – W przetargu na wielozadaniowy samolot dla Polski wybrano amerykańskie samoloty F-16.

UNIA EUROPEJSKA, NATO i INNE SPRAWY EUROPEJSKIE

1 stycznia – Przewodnictwo Unii Europejskiej na 6 miesięcy objęła Hiszpania.

14–21 stycznia – W Austrii, z inicjatywy Wolnościowej Partii Austrii (FPÖ), przeprowadzono akcję zbierania podpisów pod petycją w sprawie zamknięcia czeskiej elektrowni atomowej w Temelinie. Petycję poparło 915 220 osób.

16 stycznia – Przywódcy cypryjskich Greków – Glafkos Kleridis i Turków – Rauf Denktasz, spotkaniem w obecności wysłannika ONZ na Cypr Alvaro de Soto w misji ONZ w Nikozji rozpoczęli rozmowy na temat zjednoczenia wyspy.

26 stycznia – Wicekanclerz Austrii Susanne Riess-Passer z FPÖ zażądała od władz czeskich anulowania tzw. dekretów Beneša dotyczących wysiedlenia po drugiej wojnie światowej ludności niemieckiej z Czech i oficjalnych przeprosin wypędzonych. Rząd Czech odrzucił żądanie, wielokrotnie ponawiane w kolejnych miesiącach przez austriackich polityków (m.in. kanclerza Wolfganga Schäussela).

30 stycznia – Komisja Europejska przedstawiła warunki finansowe członkostwa w UE krajów kandydujących, według których w latach 2004–2006 kandydaci otrzymaliby 40,1 mld euro (w tym Polska około 20 mld).

12–13 lutego – W Stambule delegacje 71 państw UE i Organizacji Konferencji Islamskiej rozmawiały o dialogu międzycywilizacyjnym, konflikcie palestyńsko-izraelskim, sytuacji w Afganistanie i walce z terroryzmem.

28 lutego – W Brukseli, z udziałem reprezentantów państw-członków UE i 13 krajów kandydujących, otwarto prace Konwentu Europejskiego, mającego opracować traktat konstytucyjny dla UE.

3 marca – 54,1% Szwajcarów i 12 z 23 kantonów opowiedziało się w referendum za wstąpieniem Szwajcarii do ONZ, co oficjalnie nastąpiło 10 września.

15–16 marca – Podczas szczytu UE w Barcelonie podjęto decyzję o liberalizacji rynku energetycznego i zharmonizowaniu rynków finansowych Unii oraz przyjęto program budowy systemu nawigacji satelitarnej *Galileo*. W obradach uczestniczyli szefowie rządów krajów kandydujących.

17 marca – W wyborach parlamentarnych w Portugalii zwyciężyła opozycyjna Partia Socjaldemokratyczna (PSD – 105 miejsc w 230-osobowym parlamencie) przed rządzącą dotąd Partią Socjalistyczną (PS – 96). Premierem koalicyjnego rządu socjaldemokratów i Partii Ludowej (14 mandatów) został Jose Manuel Durao Barroso (PSD).

9–10 kwietnia – Podczas rosyjsko-niemieckich konsultacji z udziałem prezydenta Władimira Putina i kanclerza Gerharda Schrödera w Weimarze przyjęto umowę o redukcji rosyjskiego zadłużenia oraz omówiono przyszłość stosunków Rosja–NATO, stan współpracy dwustronnej i sytuację na Bliskim Wschodzie.

16 kwietnia – Po opublikowaniu (10 IV) przez Holenderski Instytut Dokumentacji Wojny raportu na temat masakry w Srebrenicy w 1995 r. obarczającego rząd Holandii częściową odpowiedzialnością za to wydarzenie, rząd premiera Wima Koka podał się do dymisji.

16 kwietnia – Komisja Europejska oficjalnie przedstawiła Radzie UE propozycję w sprawie integracji krajów kandydujących w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (CAP), przewidującą 10-letni okres dochodzenia do pełnych dopłat bezpośrednich dla rolników z nowo przyjętych państw. Krytycznie do propozycji Komisji odniosły się kraje kandydujące, m.in. Polska.

16 kwietnia – Partia Pracujących Kurdystanu (PKK) ogłosiła decyzję o rezygnacji ze stosowania przemocy i przekształceniu się w Kongres na rzecz Wolności i Demokracji Kurdystanu (KADEK).

16 kwietnia – We Włoszech w strajku generalnym w proteście przeciw zmianom prawa pracy wzięło udział około 13 z 22 mln zatrudnionych.

21 kwietnia, 5 maja – We Francji odbyły się wybory prezydenckie. W pierwszej turze najwięcej głosów zdobyli dotychczasowy prezydent Jacques Chirac (19,83%) oraz lider Frontu Narodowego Jean-Marie Le Pen (16,86%), który wyprzedził premiera, socjalistę Lionela Jospina (16,18%). Sukces Le Pena spotkał się z masowymi protestami we Francji i krytyką za granicą. Ostatecznie w wyborach zwyciężył Jacques Chirac, poparty w drugiej turze przez 81,21% głosujących. 6 maja do dymisji podał się rząd Lionela Jospina, a nowym premierem został Jean-Pierre Raffarin.

22–23 kwietnia – Na spotkaniu szefów dyplomacji państw UE i krajów śródziemnomorskich w Walencji, poświęconym głównie sytuacji na Bliskim Wschodzie, izraelski minister spraw zagranicznych Szymon Peres zaprosił misję UE do Izraela i na spotkanie z Jasirem Arafatem.

30 kwietnia – W wyborach do parlamentu lokalnego Wysp Owczych rządząca koalicja partii niepodległościowych oraz zwolennicy utrzymania związków z Danią uzyskali po 16 mandatów (na 32 miejsca).

6 maja – W Hilversum pod Amsterdamem działacz radykalnej organizacji ekologicznej Volkert van der Graaf zastrzelił Pima Fortuyna, lidera skrajnie prawicowej partii Leefbaar Nederland (Holandia Zdolna do Życia).

10 maja – Rada Północnoatlantycka podjęła decyzję o wycofaniu 11 800 żołnierzy z Bośni i Hercegowiny oraz Kosowa.

13 maja – Na spotkaniu w Brukseli ministrowie spraw zagranicznych państw UE podjęli decyzję o rewizji polityki Unii wobec Bliskiego Wschodu, redukując pomoc materialną dla Autonomii Palestyńskiej oraz popierając zawarcie z Iranem preferencyjnej umowy handlowej w celu odbudowy zerwanych po rewolucji islamskiej kontaktów gospodarczych.

14 maja – W Reykjavíku, w ramach towarzyszącego obradom Rady Północnoatlantyckiej spotkania Stałej Rady NATO–Rosja, szefowie dyplomacji państw NATO i Rosji uzgodnili zasady funkcjonowania, zakres i termin rozpoczęcia prac nowej Rady NATO–Rosja. Rada Północnoatlantycka oceniła też stan przygotowań państw kandydujących do Sojuszu oraz oficjalnie uznała Chorwację za dziesiąty kraj starający się o członkostwo.

15 maja – Wybory parlamentarne w Holandii wygrały partie prawicy – Apel Chrześcijańsko-Demokratyczny (CDA – 43 mandaty w 150-osobowej Izbie Drugiej) przed Listą Pima Fortuyna (26 miejsc). Rządząca Partia Pracy zdobyła 23 mandaty. Urząd premiera objął Jan Peter Balkenende (CDA).

17 maja – W wyborach do izby niższej parlamentu Irlandii zwyciężyli rządzący konserwatyści z Fianna Fail (FF – 41,5% głosów, 81 na 166 miejsc). 5 mandatów zdobyła irredentystyczna partia Sinn Féin. Premierem pozostał Bertie Ahern z FF.

19 maja – Na zjeździe Niemców Sudeckich w Norymberdze kandydat CDU/CSU na kanclerza, premier Bawarii Edmund Stoiber, wezwał rząd Republiki Czeskiej do anulowania dekretów Beneša.

23 maja – Rozpoczynając w Berlinie podróż po Europie, prezydent USA George W. Bush zapowiedział w wystąpieniu w Bundestagu nowe partnerstwo rosyjsko-amerykańskie oraz podkreślił znaczenie walki z terroryzmem, a rozmowę z kanclerzem Gerhardem Schröderem poświęcił sytuacji na Bliskim Wschodzie, kwestii irackiej oraz konfliktowi indyjsko-pakistańskiemu.

26–27 maja – Podczas swej pierwszej oficjalnej wizyty we Francji prezydent USA George W. Bush rozmawiał w Paryżu z francuskim przywódcą Jacques'em Chirakiem o problemach bezpieczeństwa międzynarodowego, wojnie z terroryzmem i nowym rosyjsko-amerykańskim układzie rozbrojeniowym.

27–28 maja – W Sofii odbyła się sesja Zgromadzenia Północnoatlantyckiego poświęcona walce z terroryzmem i poszerzeniu NATO. W deklaracji kończącej obrady wymieniono 7 państw (Litwę, Łotwę, Estonię, Słowenię, Słowację, Bułgarię i Rumunię) spełniających warunki przyjęcia do Sojuszu.

28 maja – W Pratica di Mare pod Rzymem przywódcy państw NATO i Rosji podpisali Deklarację Rzymską powołującą nową Radę NATO–Rosja i określającą zakres jej kompetencji oraz reguły funkcjonowania (m.in. wprowadzającą zasadę konsensusu przy podejmowaniu decyzji). Dzień wcześniej w Moskwie otwarto biuro łącznikowe Sojuszu.

9, 16 czerwca – W wyborach parlamentarnych we Francji zwyciężył, zdobywając absolutną większość w izbie niższej parlamentu, nowo powstały Związek na rzecz Większości Prezydenckiej

(UPM) – 355 (na 577) miejsc. Socjaliści uzyskali 140 mandatów i zostali głównym ugrupowaniem opozycyjnym, a żadnego mandatu nie zdobył Front Narodowy Jean-Marie Le Pena. Premierem pozostał Jean-Pierre Raffarin.

21–22 czerwca – W Sewilli odbył się szczyt UE, w którego części uczestniczyli przywódcy państw kandydujących do Unii. Mimo braku ustaleń co do finansowania rozszerzenia zapowiedziano, że proces ten zakończy się zgodnie z ustalonym kalendarzem. Uczestnicy szczytu potwierdzili stanowisko UE w sprawie Obwodu Kaliningradzkiego, zapowiedzieli likwidację deficytów budżetowych państw członkowskich do 2004 r., rozpoczęli dyskusję o reformie unijnych instytucji oraz przyjęli deklarację gwarantującą zachowanie neutralności przez Irlandię po ratyfikacji Traktatu Nicejskiego, nie porozumieli się jednak w sprawie wspólnej europejskiej straży granicznej.

1 lipca – Przewodnictwo w UE objęła Dania.

10 lipca – Komisja Europejska przedstawiła propozycję reformy Wspólnej Polityki Rolnej (CAP), zakładającą redukcję dopłat bezpośrednich dla rolników i zwiększenie środków na rozwój obszarów wiejskich.

11–20, 22 lipca – Po zajęciu przez siły marokańskie należącej do Hiszpanii wyspy Perejil (Leila) u wybrzeży Maroka doszło do wzrostu napięcia między obu państwami. Strony skierowały w rejon wyspy okręty, a 17 lipca na Perejil wylądowali żołnierze hiszpańscy. Ostatecznie dzięki mediacji USA oba kraje zgodziły się na powrót do *status quo ante* oraz rozpoczęły (22 VII) w Rabacie negocjacje na temat przyszłości wyspy.

12 lipca – Szef dyplomacji Wielkiej Brytanii Jack Straw ogłosił tymczasowe zawieszenie hiszpańsko-brytyjskich rozmów na temat przyszłości Gibraltaru.

14 lipca – Podczas parady wojskowej z okazji Dnia Bastylji w Paryżu doszło do nieudanego zamachu neonazysty Maxime’a Bruneriego na prezydenta Francji Jacques’a Chiraca.

23 lipca – Wygasł traktat o Europejskiej Wspólnocie Węgla i Stali.

30 lipca – W Schwerinie podczas niemiecko-francuskich konsultacji prezydent Jacques Chirac i kanclerz Gerhard Schröder wydali oświadczenie o budowie systemu wywiadu satelitarnego, ale nie uzgodnili stanowiska w sprawie reformy polityki rolnej UE.

2 sierpnia – Turecki parlament przyjął ustawy znoszące karę śmierci oraz zakaz krytykowania armii i jej dowódców, a także zwiększające prawa mniejszości kurdyjskiej.

6–25 sierpnia – W Europie doszło do serii powodzi w Austrii, Czechach, Słowacji, na Węgrzech, w Niemczech, Włoszech, Wielkiej Brytanii, Francji, Rumunii i Hiszpanii. Największe straty „powódź stulecia” wyrządziła w państwach Europy Środkowej, zwłaszcza w Czechach (gdzie szkody szacowane na około 3 mld euro wymusiły rezygnację rządu z zakupu 24 samolotów wielozadaniowych Jas-39 Gripen) i Niemczech.

26 sierpnia – Sąd w Madrycie zawiesił na 3 lata, z powodu związków z terrorystycznym ugrupowaniem ETA, działalność baskijskiej partii nacjonalistycznej Herri Batasuna.

31 sierpnia–1 września – Szefowie dyplomacji państw UE na spotkaniu w Helsingør w Danii potwierdzili kalendarz rozszerzenia UE, zażądali od Iraku zgody na wznowienie inspekcji rozbrojeniowych ONZ oraz przedstawili plan utworzenia w trzech etapach do 2005 r. państwa palestyńskiego.

9 września – Po ustąpieniu Susanne Riess-Passer, wicekanclerz Austrii z ramienia Wolnościowej Partii Austrii (FPÖ), doszło do rozpadu rządzącej koalicji FPÖ-ÖVP i upadku rządu kanclerza Wolfganga Schüssela.

15 września – Wybory parlamentarne w Szwecji wygrała rządząca Socjaldemokratyczna Partia Robotnicza – 39,8% głosów (144 na 349 mandatów) przed opozycyjnymi ugrupowaniami konserwatywnymi (15,2%) i liberalnymi (13,3%). Premierem pozostał przywódca socjaldemokratów Göran Persson.

22 września – W wyborach parlamentarnych w Niemczech SPD zdobyła 251 mandatów (38,5% głosów), CDU/CSU 248 (38,5%), Zieloni – 55 (8,6%), a FDP – 48 (7,4%). Władzę utrzymała koalicja SPD-Zieloni, a Gerhard Schröder (SPD) pozostał szefem rządu.

24–25 września – W Warszawie ministrowie obrony państw NATO, sekretarz generalny Sojuszu George Robertson oraz szef dyplomacji UE Javier Solana rozmawiali na temat rozwoju zdolności obronnych NATO i utworzenia sojuszniczych sił szybkiego reagowania. W drugim dniu obrad w pracach uczestniczył minister obrony Rosji Siergiej Iwanow, a dzień przed spotkaniem sekretarz obrony USA Donald Rumsfeld rozmawiał z prezydentem Aleksandrem Kwaśniewskim o rozwoju NATO, jego stosunkach z Rosją i Ukrainą oraz wojnie z terroryzmem.

29 września – W Brukseli przedstawiciele UE i 76 krajów Afryki, Karaibów i Pacyfiku (ACP) rozpoczęły negocjacje na temat umów o partnerstwie gospodarczym.

9, 22 października – Komisja Europejska przedstawiła raport oceniający stan przygotowań krajów kandydujących do UE, zalecając zaproszenie do Unii 10 państw. Ministrowie spraw zagranicznych UE przyjęli tę propozycję na spotkaniu w Luksemburgu (22 X), gdzie ustalili też ostateczne stanowisko UE w sprawie Obwodu Kaliningradzkiego.

14 października – Po wystąpieniu partii unionistów z władz Irlandii Północnej (w proteście przeciw utrzymywaniu przez współrządzącą Sinn Fein związków z IRA) rząd Wielkiej Brytanii wprowadził bezpośredni zarząd prowincją.

16–23 października – W Holandii w wyniku rozłamu w koalicyjnej Liście Pima Fortuyna upadł rząd premiera Jana Petera Balkenende, który mimo to, jako gabinet tymczasowy, poparł rozszerzenie UE o 10 państw zgodnie z propozycją Komisji Europejskiej (18 X), co zaakceptował też holenderski parlament (23 X).

19 października – W referendum w Irlandii 63% głosujących opowiedziało się za przyjęciem Traktatu Nicejskiego.

25, 28 października – Po tym, jak dzień wcześniej kanclerz Niemiec Gerhard Schröder i prezydent Francji Jacques Chirac porozumieli się w sprawie Wspólnej Polityki Rolnej (CAP) po rozszerzeniu UE, przywódcy państw „Piętnastki” ustalili w Brukseli stanowisko co do finansowych warunków poszerzenia wspólnoty, zaprezentowane przez premiera Danii Andersa Fogha Rasmussena szefom rządów krajów kandydujących 3 dni później w Kopenhadze (28 X). Na brukselskim szczycie przedstawiono też Rosji uzgodnioną z Polską i Litwą propozycję w kwestii tranzytu do Kaliningradu po rozszerzeniu UE, zakładającą wprowadzenie wiz dla rosyjskich obywateli oraz obowiązujących tylko na Litwie Dokumentów Ułatwionego Tranzytu (FDT). Podczas spotkania doszło także do sporu między przywódcami Wielkiej Brytanii i Francji wokół reformy CAP, w którego wyniku odwołano planowany brytyjsko-francuski szczyt w Le Touquet.

28 października, 5 grudnia – Przewodniczący Konwentu Europejskiego Valéry Giscard d'Estaing przedstawił w Brukseli ramowy projekt konstytucji UE. Konkurencyjny projekt, poszerzający kompetencje Komisji Europejskiej, 5 grudnia zaprezentował przewodniczący Komisji Europejskiej Romano Prodi.

3 listopada – Zwycięzcą przedterminowych wyborów parlamentarnych w Turcji została umiarkowana islamska Partia Sprawiedliwości i Rozwoju (AKP – 34,3% głosów, 363 na 550 miejsc). Premierem został Abdullah Gül (AKP).

8 listopada – W referendum w Gibraltarze, z udziałem 88% uprawnionych, 98,87% głosujących opowiedziało się za zachowaniem obecnego statusu kolonii.

11 listopada – Przedstawiciel ONZ na Cyprze Alvaro de Soto przekazał liderom cypryjskich Greków i Turków oraz rządowi Grecji, Turcji i Wielkiej Brytanii nowy plan zjednoczenia Cypru, odrzucony jednak przez cypryjskich Turków.

18 listopada – Na spotkaniu ministrów spraw zagranicznych państw UE i krajów kandydujących ustalono datę rozszerzenia Unii na 1 maja 2004 r.

19 listopada – 130 mil na zachód od brzegów Hiszpanii zatonął tankowiec „Prestige”, przewożący 80 tys. ton oleju napędowego, którego część wydostała się ze zbiorników i spowodowała katastrofę ekologiczną u wybrzeży Portugalii, Hiszpanii i Francji.

21–22 listopada – W Pradze odbył się szczyt NATO, podczas którego zaproszono do Sojuszu Słowację, Słowenię, Rumunię, Bułgarię, Litwę, Łotwę i Estonię oraz podjęto decyzję o wzmocnieniu zdolności obronnych organizacji, m.in. przez stworzenie 21-tysięcznych sił szybkiego reagowania, zmianę struktur dowódczych i wprowadzenie specjalizacji sojuszniczej. Poparto także rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie Iraku. Mimo braku zaproszenia w Pradze był obecny prezydent Ukrainy Leonid Kuczma, a w trakcie towarzyszącego szczytowi posiedzenia Komisji NATO–Ukraina rozmawiano o stawianych temu państwu zarzutach nielegalnej sprzedaży sprzętu radarowego Irakowi oraz przyjęto nowy plan współdziałania.

24 listopada – Przedterminowe wybory do austriackiego parlamentu wygrała Austriacka Partia Ludowa (ÖVP – 42,3%, 79 na 183 miejsc) przed socjaldemokratami (SPÖ – 36,9%, 69). Klęskę poniosła Wolnościowa Partia Austrii (FPÖ – 10%, 19). Szefem rządu pozostał Wolfgang Schüssel (ÖVP).

3 grudnia – W wyborach do lokalnego parlamentu Grenlandii zwyciężyły partie proniepodległościowe – socjaldemokratyczna Siumut (28,7% głosów, 10 na 31 miejsc) przed skrajnie lewicową Inuit Ataqatigiit (25,5%, 8).

6–7 grudnia – Na spotkaniu Rady Ministerialnej OBWE w Porto przyjęto plan działania na 2003 r. i Kartę OBWE dotyczącą zwalczania terroryzmu oraz rozmawiano o sytuacji misji OBWE na Białorusi.

12–13 grudnia – W Kopenhadze odbył się szczyt UE z udziałem szefów rządów państw członkowskich i 13 kandydujących, na którym podjęto decyzję o rozszerzeniu Unii o Polskę, Litwę, Łotwę, Estonię, Czechy, Słowację, Słowenię, Węgry, Malte i Cypr. Decyzję tę poprzedziło ustalenie – głównie w toku bezpośrednich rozmów premiera Polski (nieakceptującej do rozpoczęcia szczytu propozycji Unii dotyczących finansowania rozszerzenia) z szefami rządów Danii i Niemiec – ostatecznych warunków poszerzenia UE. Podczas szczytu zdecydowano też, że rokowania o członkostwie Turcji w UE rozpoczną się wiosną 2005 r., jeśli w grudniu 2004 r.

Rada UE uzna ten kraj za spełniający polityczne kryteria członkostwa. Nie powiodły się natomiast rokowania (z udziałem przedstawicieli ONZ) na temat zjednoczenia Cypru.

16 grudnia – W Brukseli podpisano porozumienie NATO–UE o wykorzystaniu zasobów strategicznych Sojuszu w misjach wojskowych Unii.

27 grudnia – Parlament Turcji dokonał zmian w konstytucji umożliwiających objęcie Recepowi Tayyipowi Erdoganowi, przywódcy rządzącej Partii Sprawiedliwości i Rozwoju (AKP), urzędu premiera.

WSPÓLNOTA NIEPODLEGŁYCH PAŃSTW

15 stycznia – W Paryżu przywódcy Rosji – Władimir Putin i Francji – Jacques Chirac rozmawiali o konflikcie indyjsko-pakistańskim oraz sytuacji w Afganistanie, na Bliskim Wschodzie i w Czeczenii.

21 stycznia – Decyzją rosyjskiego Ministerstwa Prasy telewizja TV-6, ostatni niezależny nadawca w Rosji, zakończyła działalność.

25 stycznia – Prezydenci Rosji – Władimir Putin i Azerbejdżanu – Gejdar Alijew podpisali w Moskwie porozumienie w sprawie rosyjskiej stacji radiolokacyjnej Gabelia w Azerbejdżanie.

4 lutego – Władze Gruzji zgodziły się na przedłużenie mandatu sił pokojowych WNP w Abchazji.

24 lutego – W Kiszyniowie ponad 80 tys. osób uczestniczących w największej z odbywających się od początku stycznia demonstracji przeciw rusyfikacyjnej polityce władz Mołdowy (m.in. decyzji o obowiązkowej nauce języka rosyjskiego w szkołach) domagało się dymisji rządu. Podobne demonstracje organizowano w Mołdowie do kwietnia.

27 lutego – USA ujawniły plan rozmieszczenia w ramach „drugiego etapu wojny z terroryzmem” około 200 doradców wojskowych w Gruzji, co wywołało protesty Rosji.

1 marca – W Czymbułyku koło Alma Aty odbył się nieformalny szczyt Wspólnoty Niepodległych Państw, przy okazji którego przywódcy Rosji i Gruzji rozmawiali o sytuacji w gruzińskim Wąwozie Pankiskim oraz obecności amerykańskich doradców wojskowych w Gruzji.

17 marca – W Odessie spotkali się prezydenci Rosji – Władimir Putin, Ukrainy – Leonid Kuczma i Mołdowy – Władimir Woronin. Tematami rozmów były współpraca w dziedzinie energetyki, planowana rosyjsko-ukraińska strefa wolnego handlu oraz konflikt w Naddniestrzu. Na Ukrainie wizytę Władimira Putina powszechnie uznano za wyraz poparcia dla Leonida Kuczmy i proprezydenckiego bloku „O Jedną Ukrainę” przed zaplanowanymi na 31 marca wyborami parlamentarnymi.

31 marca – Na Ukrainie w wyborach do parlamentu zwyciężył umiarkowane opozycyjny blok „Nasza Ukraina” byłego premiera Wiktora Juszczenki (112 na 446 miejsc). Proprezydencki sojusz „O Jedną Ukrainę” uzyskał 101 mandatów, partia komunistyczna 66, a większość pozostałych miejsc zdobyły radykalne ugrupowania antyprezydenckie. Mimo pewnych nieprawidłowości wybory uznano za uczciwe i demokratyczne.

24–25 kwietnia, 13 maja – W Aszchabadzie odbył się pierwszy szczyt państw Morza Kaspijskiego, na którym przywódcy Rosji, Iranu, Azerbejdżanu, Kazachstanu i Turkmenistanu mieli

ustalić zasady podziału zasobów gazu i ropy naftowej pod dnem morza. Spotkanie nie przyniosło konkretnych rezultatów i dlatego 13 maja Rosja i Kazachstan podpisały dwustronne porozumienie o rozgraniczeniu dna w północnej części Morza Kaspijskiego.

25 kwietnia – Rosyjska Federalna Służba Bezpieczeństwa poinformowała o zabiciu w marcu w Czeczenii w operacji sił specjalnych czeczeńskiego dowódcy Emira Hattaba.

9 maja – W zamachu na paradę z okazji Dnia Zwycięstwa w Kaspijsku w Dagestanie zginęło 41 osób, a ponad 150 zostało rannych. Według władz rosyjskich sprawcami zamachu byli terroryści islamscy z Dagestanu i Czeczenii.

15 maja – Na spotkaniu Komitetu Współpracy Rosja–UE w Swietłogorsku strona unijna odrzuciła rosyjski postulat utworzenia na terytorium Litwy i Polski tzw. korytarzy umożliwiających mieszkańcom Obwodu Kaliningradzkiego bezwizowy tranzyt do Rosji po rozszerzeniu UE.

22, 30 maja – W Kirgistanie po wielomiesięcznych protestach przeciw polityce rządu i prezydenta dymisję złożył premier Kurmanbek Bakijew, którego zastąpił Nikolaj Tanajew (30 V).

28 maja – Ukraina złożyła oficjalny wniosek o status członka stowarzyszonego UE.

29 maja – W Brukseli odbył się szczyt UE–Rosja. Strona unijna ponownie odrzuciła rosyjski projekt utworzenia tzw. korytarzy tranzytowych przez Polskę i Litwę do Obwodu Kaliningradzkiego, ale uznała Rosję za państwo o gospodarce rynkowej.

3–4 czerwca – W Alma Atye odbyło się spotkanie przywódców 16 państw członkowskich Konferencji w sprawie Współpracy i Budowy Środków Zaufania w Azji (CICA). W Deklaracji z Alma Aty poparto „całkowitą eliminację wszelkich rodzajów broni masowego rażenia” oraz zwalczanie terroryzmu. Na szczycie nie doszło do bezpośrednich rozmów między przywódcami Indii i Pakistanu, którzy sytuację w Kaszmirze osobno omówili z prezydentami Rosji i Kazachstanu.

7 czerwca – W Sankt Petersburgu przywódcy państw-członków Szanghajskiej Organizacji Współpracy (Rosji, ChRL, Kazachstanu, Kirgistanu, Uzbekistanu i Tadżykistanu) podpisali statut tej organizacji i zdecydowali o lokalizacji jej sekretariatu w Pekinie.

14 czerwca – Uzbekistan zawiesił członkostwo w grupie GUUAM (skupiającej Gruzję, Uzbekistan, Ukrainę, Azerbejdżan i Mołdowę).

9 lipca – Na posiedzeniu Komisji NATO–Ukraina, z udziałem prezydenta Ukrainy Leonida Kuczmy i sekretarza generalnego Sojuszu George’a Robertsona, przyjęto memorandum w sprawie pogłębienia współpracy wojskowej, a ukraiński przywódca wyraził wolę członkostwa Ukrainy w NATO.

19 lipca – W Jałcie odbyło się spotkanie przywódców państw GUAM (dawniej GUUAM) poświęcone zwalczaniu przestępczości zorganizowanej i terroryzmu oraz sprawom gospodarczym, na którym obecny był przedstawiciel zainteresowanego członkostwem w tej organizacji Iranu.

19–20 lipca – Podczas spotkania w Soczi prezydenci Rosji – Władimir Putin i Francji – Jacques Chirac dyskutowali o problemach globalnego bezpieczeństwa, terroryzmie oraz sytuacji w Iraku i Palestynie. Francuski przywódca uznał też wprowadzenie wiz dla Rosjan podróżujących

między Rosją a Obwodem Kaliningradzkim za „niedopuszczalne”. W reakcji przedstawiciele UE podtrzymali dotychczasowe stanowisko Unii w sprawie Kaliningradu.

5 sierpnia – Prezydent Rosji Władimir Putin zaapelował do przywódcy Gruzji Eduarda Szewardnadze o wydanie oskarżanych o terroryzm Czechenów ujętych przez siły gruzińskie na początku sierpnia w Wąwozie Pankisskim. Gruziański przywódca, powołując się na brak dowodów winy, odmówił.

8 sierpnia – Rada Ludowa Turkmenistanu przyjęła ustawę o dożywotnim sprawowaniu urzędu prezydenckiego przez Saparmurada Nijazowa.

8–11 sierpnia – Silne opady deszczu wywołały powódź w Kraju Krasnodarskim na południu Rosji, która spowodowała co najmniej 60 ofiar śmiertelnych i duże straty materialne.

11 sierpnia – W Górnym Karabachu odbyły się wybory prezydenckie, uznane przez władze Azerbejdżanu za „godzące w jedność państwa”. Zwyciężył, uzyskując 88,4% głosów, Arkadij Gukasjan.

13–14 sierpnia – Podczas rozmów w Moskwie prezydent Rosji Władimir Putin zaproponował przywódcy Białorusi Aleksandrowi Łukaszence przeprowadzenie w 2003 r. referendum w obu państwach na temat ich połączenia oraz wprowadzenie wspólnej waluty od 1 stycznia 2004 r. Prezydent Łukaszenka propozycję odrzucił.

19 sierpnia – W pobliżu Groznego zestrzelono rosyjski śmigłowiec Mi-26. Zginęło 124 żołnierzy.

23 sierpnia – Prezydent Władimir Putin i przywódca KRL-D Kim Dzong-il rozmawiali we Władywostoku o dwustronnej współpracy gospodarczej i stosunkach między państwami koreańskimi oraz Koreą Północną a USA.

23–25 sierpnia – Po zbombardowaniu przez rosyjskie lotnictwo Wąwozu Pankisskiego w Gruzji (23 VIII), gdzie według Rosjan ukrywali się czecheńscy separatyści, władze w Tbilisi oskarżyły Rosję o dokonanie aktu agresji i zażądały oficjalnych przeprosin, rozpoczynając jednak równocześnie w Wąwozie operację „oczyszczania terenu z kryminalistów” (25 VIII).

24 sierpnia – Prezydent Ukrainy Leonid Kuczma przedstawił plan reform ustrojowych państwa, m.in. przyznających wybranemu w wyborach proporcjonalnych parlamentowi prawo wyboru premiera. Opozycja skrytykowała projekt prezydenta.

24 sierpnia – W referendum konstytucyjnym w Azerbejdżanie 97% obywateli opowiedziało się za zmianami proponowanymi przez prezydenta Gejdara Alijewa, poszerzającymi jego kompetencje. Biuro OBWE w Baku wyraziło „zaniepokojenie” przebiegiem referendum.

2, 3 września – Dmitrij Rogozin, pełnomocnik prezydenta Rosji ds. Kaliningradu, przedstawił w Brukseli rosyjskie stanowisko w sprawie przyszłości Obwodu Kaliningradzkiego po rozszerzeniu UE. Dzień później w Moskwie prezydenci, a w Berlinie ministrowie spraw wewnętrznych Rosji i Niemiec omówili kwestię wiz dla obywateli rosyjskich podróżujących między Rosją a Obwodem Kaliningradzkim.

4 września – Prezydent Rosji Władimir Putin w posłaniu do przywódcy Białorusi Aleksandra Łukaszenki przedstawił trzy warianty rozwoju Związku Białorusi i Rosji (ZBiR) – utworzenie jednego państwa, struktury na wzór UE lub państwa związkowego. Prezydent Łukaszenka uznał rosyjskie propozycje za „nie do przyjęcia”.

12 września – W oświadczeniu przekazanym sekretarzowi generalnemu ONZ i członkom Rady Bezpieczeństwa rosyjski prezydent Władimir Putin zastrzegł prawo Rosji do prowadzenia operacji antyterrorystycznych przeciw czeczeńskim bojownikom w gruzińskim Wąwozie Pankisskim w razie niepodjęcia odpowiednich działań przez Gruzję. W reakcji rząd USA zapowiedział, iż nie poprze ewentualnych działań Rosji w Wąwozie.

16 września – W Kijowie ponad 20 tys. osób uczestniczyło w zorganizowanej przez opozycję demonstracji, domagając się ustąpienia prezydenta Leonida Kuczmy i przedterminowych wyborów prezydenckich. Podobne manifestacje miały miejsce także we Lwowie, Odessie, Charkowie i Doniecku.

18 września – W Tyraspolu, z inicjatywy OBWE, Rosji i Ukrainy, rozpoczęły się rozmowy między rządem Mołdowy a władzami samozwańczej Republiki Naddniestrzańskiej na temat statusu Naddniestrza.

19 września – Rozpoczęto budowę ropociągu Baku–Tbilisi–Ceyhan.

24 września – Władze USA zapowiedziały wstrzymanie pomocy finansowej dla Ukrainy w razie potwierdzenia posiadanych przez wywiad amerykański i pojawiających się w amerykańskiej prasie od kwietnia informacji o zaangażowaniu najwyższych władz Ukrainy (m.in. prezydenta Leonida Kuczmy) w nielegalny eksport ukraińskich systemów radarowych *Kolczuga* do Iraku.

26–27 września – W rejonie miejscowości Gałaszki w Inguszetii doszło do walk między przybyłym z gruzińskiego Wąwozu Pankisskiego oddziałem czeczeńskich bojowników a siłami rosyjskimi. W starciach zginęło około 100 osób.

6–7 października – W ramach szczytu WNP w Kiszyniowie rozmawiano o walce z terroryzmem i zorganizowaną przestępczością oraz o współpracy gospodarczej, a prezydenci Rosji i Gruzji doszli do bezpośrednich rozmów do porozumienia co do współdziałania w zwalczaniu czeczeńskich oddziałów w Wąwozie Pankisskim. Na spotkaniu podjęto też decyzję o wprowadzeniu zasady rotacji państwa przewodniczącego Wspólnocie, przekazując tę funkcję na rok Ukrainie.

10 października – W zamachu bombowym na Urząd Spraw Wewnętrznych w Groznym zginęło co najmniej 24 członków prorosyjskiej milicji.

14–20 października – W Kijowie przebywała amerykańsko-brytyjska misja ekspertów badająca prawdziwość zarzutów o nielegalny eksport do Iraku ukraińskich systemów radarowych *Kolczuga*. Jej prace nie przyniosły jednoznacznych rezultatów.

23–26 października – Grupa około 50 czeczeńskich terrorystów zajęła teatr w Moskwie, żądając w zamian za wydanie około 850 zakładników (spośród których ponad 150, głównie dzieci i muzułmanów, uwolniono bez stawiania warunków) wycofania wojsk rosyjskich z Czeczenii. Okupację teatru zakończyła operacja rosyjskich sił specjalnych, podczas której zginęło, głównie w wyniku zatrucia użytym w akcji gazem paraliżującym, 129 zakładników oraz wszyscy terroryści (jedna osoba zginęła wcześniej z rąk terrorystów).

28–29 października – Podczas Światowego Kongresu Czeczenów przedstawiciel prezydenta Czeczenii Asłana Maschadowa Ahmed Zakajew wyraził bezwarunkową wolę rozmów z władzami Rosji, a uczestnicy spotkania potępili terroryzm oraz zaapelowali o zakończenie konfliktu czeczeńskiego. Kreml zagroził w odpowiedzi odwołaniem udziału prezydenta Władimira Putina

w listopadowym szczycie Rosja–UE w Danii (co spowodowało przeniesienie spotkania do Brukseli) oraz zażądał wydania oskarżanego o terroryzm Zakajewa, którego duńska policja zatrzymała (30 X), lecz nie przekazała władzom Rosji. Po zwolnieniu z aresztu Zakajew wyjechał do Wielkiej Brytanii (3 XII), gdzie także został zatrzymany.

11 listopada – Na szczycie UE–Rosja w Brukseli zawarto porozumienie o zwalczaniu terroryzmu oraz ustalono zasady tranzytu Rosja–Obwód Kaliningradzki przez terytorium Litwy po rozszerzeniu UE, ustalając wprowadzenie od lipca 2003 r. dla rosyjskich obywateli tzw. Dokumentów Ułatwionego Tranzytu (FDT).

16 listopada – Prezydent Ukrainy Leonid Kuczma zdymisjonował premiera Anatolija Kinacha, powierzając ten urząd Wiktorowi Janukowyczowi.

19 listopada – Państwa UE, z wyjątkiem przewodzącej OBWE Portugalii, poparły decyzję czeskiego MSZ o odmowie wydawania wiz wjazdowych prezydentowi Białorusi Aleksandrowi Łukaszence i jego bliskim współpracownikom (15 XI) i wprowadziły podobne ograniczenia wobec władz Białorusi. Do sankcji przyłączyły się wszystkie kraje kandydujące z wyjątkiem Polski.

22 listopada – W Carskim Siole koło Sankt Petersburga prezydenci USA – George W. Bush i Rosji – Władimir Putin rozmawiali o rozszerzeniu NATO, walce z terroryzmem i kwestii Iraku.

25 listopada – W Aszchabadzie doszło do nieudanego zamachu na prezydenta Turkmenistanu Saparmurada Nijazowa. O organizację zamachu władze oskarżyły przywódców opozycji wspieranych przez Rosję. Aresztowano m.in. byłego wicepremiera Borysa Szychmuradowa (26 XII), skazanego wraz z czterema innymi osobami na dożywocie (31 XII).

27 listopada – W Moskwie prezydenci Rosji i Białorusi rozmawiali o przyszłości ZBiR i współpracy gospodarczej, zwłaszcza o dostawach gazu na Białoruś.

9 grudnia – W trakcie rozmów w Moskwie prezydenci Ukrainy – Leonid Kuczma i Rosji – Władimir Putin omówili problemy współpracy gospodarczej i podkreślili priorytetowy status stosunków dwustronnych.

14 grudnia – W obozie karnym w Solikamsku zmarł były czeczeński dowódca polowy Salman Radujew.

27 grudnia – W zamachu na siedzibę prorosyjskich władz Czeczenii w Groznmym zginęły co najmniej 83 osoby, a około 160 było rannych. O zorganizowanie ataku Rosjanie oskarżyli zwolenników prezydenta Asłana Maschadowa.

31 grudnia – Wygasł mandat misji OBWE w Czeczenii.

SPRAWY GLOBALNE I POZAEUROPEJSKIE

1 stycznia – Niestalymi członkami Rady Bezpieczeństwa ONZ zostały Bułgaria, Kamerun, Gwinea, Meksyk i Syria, zastępując Bangladesz, Jamajkę, Mali, Tunezję i Ukrainę.

1 stycznia – Mimo napięcia (w następstwie zamachu terrorystycznego na parlament w New Delhi – 13 grudnia 2001) w stosunkach indyjsko-pakistańskich i koncentracji wojsk przy granicy, państwa te odnowiły na rok porozumienie o zakazie ataku na obiekty nuklearne.

1 stycznia – Prezydentem Argentyny został, decyzją Zgromadzenia Ustawodawczego, Eduardo Duhalde.

4 stycznia – Władze Izraela poinformowały o zatrzymaniu na Morzu Czerwonym statku „Karine-A” przemycającego do Autonomii Palestyńskiej 50 ton broni pochodzącej głównie z Iranu. Premier Ariel Szaron oskarżył władze Autonomii o udział w przemyśle i plany nowych działań terrorystycznych.

5–6 stycznia – W Katmandu odbył się 11. szczyt 7 państw Stowarzyszenia Współpracy Regionalnej Azji Południowej (SAARC). Podczas spotkania nie doszło jednak do bezpośrednich rozmów premiera Indii Atala Behari Vajpayee i prezydenta Pakistanu Perveza Musharrafa na temat sytuacji w Kaszmirze.

8 stycznia – Departament Obrony USA przedstawił Kongresowi tajny raport na temat nowej strategii nuklearnej, przewidujący zmagazynowanie (a nie zniszczenie) większości głowic objętych redukcją w wyniku porozumień rozbrojeniowych, możliwość prewencyjnych ataków nuklearnych oraz podjęcie prac nad nowymi rodzajami broni atomowej. Treść raportu prasa amerykańska ujawniła w marcu.

10 stycznia – Przyjęto ostateczną wersję porozumienia o strukturze Międzynarodowych Sił Wsparcia Bezpieczeństwa w Afganistanie (ISAF), które zaczęto rozmieszczać w terenie w połowie stycznia.

10 stycznia – Prezydent Czadu Idris Deby poinformował o podpisaniu porozumienia pokojowego z rebeliantami z północy kraju.

11 stycznia – Do amerykańskiej bazy wojskowej Guantanamo na Kubie przewieziono pierwszych więźniów z Afganistanu, byłych członków Al-Ka’idy oraz sił talibów. Sposób traktowania więźniów przez Amerykanów skrytykowały organizacje obrońców praw człowieka i wiele rządów.

14 stycznia – Pierwszą w historii wizytę w Indiach złożył premier ChRL Zhu Rongji, który w New Delhi rozmawiał z szefem rządu Indii Atalem Behari Vajpayee o kryzysie w stosunkach indyjsko-pakistańskich.

14 stycznia – W stolicy Malawi Lilongwe, na spotkaniu przywódców 14 państw Wspólnoty Rozwoju Afryki Południowej (SADC), omówiono sytuację w Zimbabwie i Demokratycznej Republice Kongo.

17–22 stycznia – W reakcji na palestyński atak terrorystyczny w Haderze koło Tel Awiwu (7 osób zabitych) wojska izraelskie zajęły Tulkarm (21 I) oraz Nabulus (22 I) na Zachodnim Brzegu Jordanu.

19 stycznia – Prezydent Sierra Leone Ahmad Tejan Kabbah oraz przywódcy opozycji ogłosili we Freetown zakończenie procesu rozbrajania rebeliantów.

21–22 stycznia – W Tokio odbyła się, z udziałem delegacji 60 państw i 20 organizacji międzynarodowych, konferencja na temat odbudowy Afganistanu, na której uzgodniono przekazanie temu państwu około 4,5 mld USD pomocy finansowej.

25 stycznia – Indie przeprowadziły test rakiety *Agni-I* o zasięgu 700 km.

27 stycznia – W orędziu do Kongresu prezydent USA George W. Bush określił Irak, Iran i KRL-D jako „oś zła”, wskazując na ich chęć uzyskania broni masowego rażenia oraz wsparcie dla terrorystów.

31 stycznia – W wywiadzie dla gazety „Maariv” premier Izraela Ariel Szaron wyraził żal, iż nie udało się zabić Jasira Arafata podczas wojny w Libanie w 1982 r. Szaron był wówczas ministrem obrony Izraela i odpowiadał za przebieg akcji wojsk izraelskich.

31 stycznia–4 lutego – Wyjątkowo w Nowym Jorku, a nie w Davos, odbyło się 32. Światowe Forum Gospodarcze. Głównymi tematami obrad były metody zapewniania globalnego pokoju i stabilności, walka z terroryzmem, redukcja różnic rozwojowych w świecie i warunki trwałego rozwoju gospodarki światowej. W Forum uczestniczył m.in. prezydent Aleksander Kwaśniewski. Obradom towarzyszyły demonstracje antyglobalistów, a równoległe w brazylijskim Porto Alegre odbyło się II Światowe Forum Społeczne, z udziałem przedstawicieli rządów i organizacji pozarządowych ze 150 państw, poświęcone problemom zadłużenia, żywnościowym oraz różnicom cywilizacyjnym i rozwojowym w świecie.

2–3 lutego – Podczas 38. monachijskiej konferencji na temat bezpieczeństwa międzynarodowego dyskutowano o globalnym zagrożeniu terroryzmem, roli sojuszków wojskowych (zwłaszcza NATO) oraz współpracy Europy, USA i Rosji w dziedzinie bezpieczeństwa. Zastępca sekretarza obrony USA Paul Wolfowitz wyraził amerykańską gotowość dokonywania wojskowych akcji prewencyjnych wymierzonych w terroryzm na całym świecie (wskazując Irak jako potencjalny cel takich ataków), a rosyjski minister obrony Siergiej Iwanow potępił stosowanie „podwójnych kryteriów” oceny działań antyterrorystycznych.

3 lutego, 7 kwietnia – Wybory prezydenckie w Kostaryce wygrał Abel Pacheco de la Espriella z Partii Jedności Społeczno-Chrześcijańskiej (PUSC), zdobywca 58% głosów w drugiej turze. W przeprowadzonych równocześnie z pierwszą turą głosowania wyborach parlamentarnych także zwyciężyła PUSC (29,8%).

14 lutego – Władca Bahrajnu Hamad Ibn Isa al-Chalifa ogłosił przekształcenie państwa w monarchię konstytucyjną.

16–17 lutego – W Nepalu, w okolicach miasta Mangalsen, doszło do ciężkich walk między siłami maoistowskich rebeliantów i rządu. Zginęło co najmniej 127 osób.

17–22 lutego – Prezydent USA George W. Bush odwiedził Japonię (17–19 II), Koreę Południową (19–20 II) i ChRL (21–22 II). Głównymi tematami rozmów z premierem Japonii Junichiro Koizumim, prezydentem Korei Południowej Kim De-dzungiem i przywódcą Chin Jang Zeminem była walka z terroryzmem, sytuacja na Półwyspie Koreańskim i inne problemy bezpieczeństwa regionalnego i międzynarodowego.

21 lutego – Po porwaniu przez członków FARC (Rewolucyjne Siły Zbrojne Kolumbii) samolotu pasażerskiego prezydent Kolumbii Andres Pastrana zerwał rozmowy pokojowe z tą organizacją i rozkazał podjąć działania militarne w kontrolowanej przez FARC strefie zdemilitaryzowanej.

22 lutego – W pobliżu Lucusse w prowincji Moxico w starciu z siłami rządu Angoli zginął przywódca UNITA (Narodowej Unii na rzecz Całkowitej Niepodległości Angoli) Jonas Savimbi.

27 lutego – Koło Godhry w indyjskim stanie Gudżarat w podpalonym przez muzułmanów pociągu wiozącym pielgrzymów – wyznawców hinduizmu, zginęło co najmniej 55 osób. Atak

ten wywołał trwające do połowy marca zamieszki między hinduistami a muzułmanami w Ahmadabadzie i innych miastach Gudżaratu, w których zginęło ponad 700 osób.

1 marca – Władze Autonomii Palestyńskiej w reakcji na akcję wojsk izraelskich w obozach dla uchodźców w Balata i Dżaninie (28 II–1 III) ogłosiły zawieszenie kontaktów z Izraelem.

1–18 marca – We wschodnim Afganistanie siły amerykańskie oraz sojusznicze przeprowadziły wymierzoną w wojska talibów i Al-Ka'idę operację *Anaconda*.

6 marca – Podczas izraelskiego nalotu na Ramallah ostrzelano siedzibę palestyńskiego przywódcy Jasera Arafata w czasie jego rozmów z wysłannikiem UE na Bliski Wschód Miguelem Angelem Moratinosem. Tego samego dnia sekretarz stanu USA Colin Powell skrytykował w amerykańskim Kongresie premiera Izraela Ariela Szarona, zarzucając mu nadmierne stosowanie siły.

9–11, 19 marca – W Zimbabwie odbyły się wybory prezydenckie. Według oficjalnych danych zwyciężył dotychczasowy prezydent Robert Mugabe – 56,2% głosów przed kandydatem opozycji Morganem Tsvangirai z Ruchu na rzecz Demokratycznych Zmian (MDC) – 42%. Przed głosowaniem i podczas niego doszło do wielu nieprawidłowości – części obywateli uniemożliwiono oddanie głosu (mimo przedłużenia wyborów o dzień), a według opozycji i opinii światowej wyniki zostały sfalszowane. Po ogłoszeniu zwycięstwa Mugabe aresztowano wielu zwolenników Tsvangirai'a, a Brytyjska Wspólnota Narodów podjęła decyzję o zawieszeniu członkostwa Zimbabwe (19 III).

10 marca – Zwycięzcą wyborów prezydenckich w Kongu został urzędujący prezydent Denis Sassou-Nguesso, zdobywca 89,4% głosów.

12–14 marca – Armia Izraela przeprowadziła dużą operację militarną na terytoriach okupowanych, zajmując m.in. Ram Allah, gdzie zginęło 31 Palestyńczyków. Sekretarz generalny ONZ Kofi Annan oskarżył Izrael o „prowadzenie regularnej wojny przeciw Palestyńczykom”. Siły izraelskie zaczęto stopniowo wycofywać 14 marca, tego dnia rozpoczęła się też misja mediacyjna wysłannika prezydenta USA na Bliski Wschód Anthony'ego Zinniego, co doprowadziło do częściowej redukcji napięcia.

18–22 marca – W Monterrey w Meksyku, z udziałem przedstawicieli 189 państw i organizacji międzynarodowych, odbyła się konferencja ONZ na temat finansowania rozwoju państw najuboższych. Podczas spotkania przyjęto Konsensus z Monterrey, potwierdzający tzw. milenijne cele ONZ, oraz uzgodniono zwiększenie pomocy finansowej UE i USA dla krajów ubogich.

27–28 marca – W Bejrucie odbył się szczyt 22 członków Ligi Państw Arabskich, na którym saudyjski książę Abd Allah Ibn Abdul Aziz oficjalnie przedstawił zapowiadany już w lutym plan pokojowy, zakładający uznanie Izraela przez państwa arabskie i doprowadzenie do pokoju w zamian za wycofanie się sił izraelskich z terytoriów okupowanych i zgodę na niepodległość Palestyny. W toku rozmów o stosunkach iracko-kuwejckich delegacja Iraku zobowiązała się do poszanowania suwerenności Kuwejtu. Na zakończenie obrad jednomyślnie przyjęto Deklarację Bejrucką, popierającą plan księcia Abd Allaha oraz sprzeciwiającą się atakowi USA na Irak. W spotkaniu nie uczestniczył, ze względu na brak izraelskich gwarancji prawa do powrotu na terytorium Autonomii Palestyńskiej, lider Palestyńczyków Jasir Arafat.

28 marca – Rada Bezpieczeństwa ONZ podjęła decyzję o przedłużeniu mandatu międzynarodowych sił pokojowych w Afganistanie (ISAF).

29 marca–12 kwietnia – W reakcji na zamach terrorystyczny w Netanii (27 III), w którym zginęły 22, a rannych zostało ponad 130 osób, armia Izraela rozpoczęła operację wojskową w celu „zniszczenia infrastruktury terrorystów” na obszarze Autonomii Palestyńskiej. Żołnierze izraelscy wdarli się do siedziby Jasira Arafata w Ram Allah. Do 3 kwietnia siły izraelskie zajęły Kalkilię, Dżanin, Nablus, Tulkarm i Betlejem, gdzie w otoczonej od 2 kwietnia Bazylice Narodzenia Pańskiego schroniło się około 200 uzbrojonych Palestyńczyków. Szczególnie ciężkie walki toczyły się w Nablusie i obozie dla uchodźców pod Dżaninem (4–9 IV), gdzie według Palestyńczyków zginęło około 500 osób. Działania ofensywne trwały do 12 kwietnia. Operacja izraelska spotkała się na świecie z powszechną krytyką, zwłaszcza ze strony państw arabskich (oskarżających Izrael o „terrorizm państwowy”) oraz ONZ i UE.

4 kwietnia – W Luandzie, w obecności prezydenta Angoli Jose Eduardo dos Santosa i przywódcy UNITA Paulo Lukamy, dowódcy angiolskiej armii i sił UNITA podpisali porozumienie o zawieszeniu broni.

11 kwietnia – W zorganizowanym przez terrorystów z Al-Ka’idy zamachu na synagogę na wyspie Dżerba w Tunezji zginęło 17 osób, głównie turystów z Niemiec.

11–14 kwietnia – Sekretarz stanu USA Colin Powell w ramach swej misji bliskowschodniej (8–17 IV) rozmawiał z premierem Izraela Arielem Szaronem w Jerozolimie i Tel Awiwie oraz przywódcą Palestyńczyków Jasirem Arafatem w Ram Allah o sposobach złagodzenia lub rozwiązania konfliktu palestyńsko-izraelskiego, jednak bez konkretnych rezultatów.

12–14 kwietnia – W Wenezueli doszło do nieudanego zamachu stanu. Grupa wojskowych zmusiła prezydenta Hugo Chaveza do rezygnacji, a tymczasowym szefem rządu został Pedro Carmona, który jednak ustąpił pod presją demonstrujących w Caracas zwolenników Chaveza i umożliwił powrót do władzy dotychczasowego prezydenta. Zamach potępiły kraje Ameryki Łacińskiej, a przychylnie przyjęto go w USA.

14 kwietnia – W wyborach prezydenckich na Timorze Wschodnim zwycięzcą został, uzyskując 82,7% głosów, Xanana Gusmao, były przywódca partyzantki FRETILIN.

19–21 kwietnia, 1 maja – Wojska izraelskie opuściły terytoria Autonomii Palestyńskiej, utrzymując jednak swe siły wokół siedziby Jasira Arafata w Ram Allah i Bazyliki Narodzenia Pańskiego w Betlejem. Amnesty International, Human Rights Watch i Międzynarodowy Czerwony Krzyż oskarżyły Izrael o dokonanie podczas działań w Dżaninie zbrodni wojennych, a Palestyńczycy zażądali przeprowadzenia w tej sprawie śledztwa przez misję specjalną ONZ, co poparły państwa arabskie i europejskie oraz USA. Mimo początkowej zgody na międzynarodowe śledztwo i misję ONZ, władze Izraela bojkotowały specjalnego wysłannika ONZ do Dżaninu Terje Roed-Larsena i odmówiły prawa wjazdu do Dżaninu ONZ-owskiemu inspektorom. W efekcie 1 maja sekretarz generalny ONZ Kofi Annan rozwiązał misję.

24 kwietnia – Prezydent Urugwaju Jorge Battle ogłosił zawieszenie stosunków dyplomatycznych z Kubą w reakcji na krytykę ze strony kubańskiego przywódcy Fidela Castro urugwajskiego projektu rezolucji Komisji Praw Człowieka ONZ zachęcającej Kubę do „postępów w dziedzinie praw człowieka”.

25 kwietnia–3 maja – W Ram Allah palestyński sąd wojskowy skazał czterech Palestyńczyków na kary od roku do 18 lat więzienia za udział w zamachu na ministra turystyki Izraela Rehavamę Ze’eviego (17 października 2001). Izraelski premier uznał proces za „groteskowy”, lecz trzy dni później zniósł ograniczenia swobody poruszania się palestyńskiego przywódcy Jasira

Arafata, uzależniając jednak wykonanie tej decyzji od wydania przez Palestyńczyków zabójców ministra, co nastąpiło 1 maja. Ostatecznie Jasir Arafat odzyskał swobodę poruszania się 3 maja.

28 kwietnia, 12 maja – Amadou Toumani Toure, zdobywca 65% głosów w drugiej turze wyborów, został prezydentem Mali.

30 kwietnia – W referendum w Pakistanie 97,7% głosujących (przy 56% frekwencji) opowiedziało się za przedłużeniem o 5 lat rządów prezydenta Perveza Musharrafa. Opozycja zbojkotowała plebiscyt, a zagraniczni obserwatorzy oraz niezależne instytucje pakistańskie odnotowały nieprawidłowości podczas głosowania.

30 kwietnia – Stany Zjednoczone odzyskały utracone w 2001 r. miejsce w Komisji Praw Człowieka ONZ.

5–7 maja – W rozmowach w Waszyngtonie z prezydentem George'em W. Bushem i jego bliskimi współpracownikami o sposobach rozwiązania konfliktu izraelsko-palestyńskiego premier Izraela Ariel Szaron wykluczył powstanie niepodległej Palestyny bez zmian we władzach Autonomii Palestyńskiej, które oskarżył o bezpośrednie zaangażowanie w terroryzm.

6 maja – Władze Myanmaru zniosły areszt domowy liderki opozycji Aung San Suu Kyi.

6 maja – Po trwających od wyborów prezydenckich z grudnia 2001 r. sporach między dotychczasowym prezydentem Didierem Ratsiraką i opozycyjnym kandydatem Markiem Ravalomananą oraz powtórny przeliczeniu głosów przez Sąd Najwyższy, w Antananarywie zaprzyszczono Marca Ravalomananę, zdobywcę 51,46% głosów w drugiej turze, na prezydenta Madagaskaru. Dotychczasowy prezydent nie uznał wyników (ale w lipcu opuścił Madagaskar), a jego zwolennicy zagrozili secesją części wyspy.

8 maja – W dokonanym prawdopodobnie przez Al-Ka'idę zamachu w Karaczi zginęło 14 osób (w tym 11 Francuzów), a 30 zostało rannych.

10 maja – Zakończyła się 39-dniowa blokada Bazyliki Narodzenia Pańskiego w Betlejem. Zgodnie z opracowywanym od początku maja z udziałem przedstawicieli UE izraelsko-palestyńskim porozumieniem z uwolnionych 123 Palestyńczyków 13 – uznanych przez Izrael za niebezpiecznych terrorystów – wydalono na Cypr, a następnie do kilku państw zachodnioeuropejskich.

12–17 maja – Podczas prywatnej wizyty na Kubie były amerykański prezydent Jimmy Carter rozmawiał w Hawanie z Fidelem Castro o możliwości poprawy stosunków Kuby z USA oraz skrytykował w nieocenionym przemówieniu radiowo-telewizyjnym kubańskie stanowisko w kwestii praw człowieka i demokracji.

14 maja – W Sierra Leone odbyły się wybory prezydenckie i parlamentarne. Prezydentem ponownie został, zdobywając 70,1% głosów, Ahmad Tejan Kabbah, a jego ugrupowanie – Partia Ludowa – zwyciężyło w wyborach do parlamentu, uzyskując 83 na 112 mandatów.

20 maja – W Dili odbyła się, z udziałem sekretarza generalnego ONZ Kofiego Annana, ceremonia z okazji powstania nowego niepodległego państwa – Timoru Lorosae (Timoru Wschodniego), które 26 września zostało oficjalnie członkiem ONZ.

24 maja – Prezydenci USA – George W. Bush i Rosji – Władimir Putin podpisali na Kremlu Układ o redukcji strategicznej broni ofensywnej, przewidujący zmniejszenie przez strony do

2012 r. potencjałów nuklearnych do poziomu 1700–2200 głowic i przedłużenie układu START I do 2009 r. Prezydenci przyjęli też deklarację o stosunkach strategicznych Rosji i USA, zakładającą współpracę przy budowie systemów przeciwrakietowych, prace – w ramach Rady NATO–Rosja – nad takim systemem dla całej Europy oraz współdziałanie w walce z terroryzmem i w rozwiązywaniu konfliktów regionalnych. Dodatkowo przywódcy Rosji i USA wydali oświadczenia o kooperacji w sferze energetyki, walce z terroryzmem w Azji Środkowej i o sytuacji na Bliskim Wschodzie, a także omówili sytuację w Czeczenii i współpracę Rosji z Iranem w dziedzinie energetyki jądrowej.

25–28 maja – Pakistan przeprowadził serie testów rakiet balistycznych krótkiego i średniego zasięgu zdolnych przenosić głowice nuklearne.

26 maja – Zwycięzcą wyborów prezydenckich w Kolumbii został Alvaro Uribe, uzyskując w pierwszej turze 53% głosów.

27 maja – Iran dokonał udanej próby rakiety *Szachab-3* o zasięgu 1300 km.

28 maja – Palestyński przywódca Jasir Arafat zatwierdził konstytucję Autonomii Palestyńskiej.

30 maja – Wybory parlamentarne w Algierii, zbojkotowane przez ludność berberyjską oraz opozycję, wygrał Front Wyzwolenia Narodowego (FLN – 199 na 389 miejsc w parlamencie). Premierem pozostał lider FLN Ali Benflis. Podczas głosowania w wielu miejscowościach doszło do zamieszek, zamachów terrorystycznych i morderstw.

10–13 czerwca – W Rzymie, z udziałem przywódców 74 państw (ale tylko dwóch członków OECD – Włoch i Hiszpanii), odbył się szczyt FAO (Organizacji ds. Wyżywienia i Rolnictwa) poświęcony globalnej walce z głodem, na którym potwierdzono zobowiązanie do redukcji o połowę do 2015 r. – z obecnych ponad 800 mln – liczby głodujących na świecie.

11–19 czerwca – W Kabulu obradowała Loja Dżirga – zgromadzenie starszyny plemiennej Afganistanu. Urząd prezydenta i misję utworzenia rządu powierzono dotychczasowemu premierowi Hamidowi Karzajowi.

15–29 czerwca – Zgodnie z ogłoszonymi 5 sierpnia wynikami zwycięzcą wyborów parlamentarnych w Papui-Nowej Gwinei został Sojusz Narodowy (NAP – 19 na 109 miejsc) przed Ruchem Ludowo-Demokratycznym (PDM – 13). Premierem został Michael Somare z PDM.

16, 19 czerwca – Izraelski minister obrony Benjamin Ben Eliezer zainaugurował budowę 120-kilometrowego muru odgradzającego tereny Autonomii Palestyńskiej od Izraela. Prace jednak szybko przerwano, a trzy dni później, w reakcji na atak terrorystyczny w Jerozolimie (19 zabitych), wojska izraelskie wkroczyły do Dżaninu, Nablusu, Kalkilii i Ram Allah oraz ostrzelały obiekty w Strefie Gazy.

24 czerwca – Przemawiając w Waszyngtonie, prezydent USA George W. Bush zapowiedział poparcie dla niepodległego państwa palestyńskiego, jeśli dojdzie do zmian w palestyńskim kierownictwie.

25–27 czerwca – W Kananaskis w Kanadzie odbył się szczyt grupy G 8. Uczestnicy spotkania uzgodnili przyznanie Rosji pełni praw członkowskich oraz 20 mld USD na likwidację broni masowej zagłady na obszarze byłego ZSRR, zaakceptowali plan pomocy rozwojowej dla Afryki (6 mld USD do 2006 r.) i redukcji długu państw najbiedniejszych o 1 mld USD oraz omówili amerykańskie propozycje pokojowe dla Bliskiego Wschodu i kwestię zwalczania terroryzmu.

29 czerwca – Na Morzu Żółtym doszło do potyczki między okrętami KRL-D i statkami Korei Południowej. Seul przyznał się do utraty jednej jednostki, Phenian nie ujawnił swych strat. Obie strony wzajemnie oskarżyły się o sprowokowanie incydentu.

30 czerwca – W Boliwii odbyły się wybory parlamentarne i prezydenckie. Zwycięzcą pierwszych został liberalny Narodowy Ruch Rewolucyjny (MNR-MBL – 36 na 130 miejsc w izbie niższej, 11 na 27 w wyższej) przed skrajnie lewicowym Ruchem na rzecz Socjalizmu (27 i 8). W pierwszej rundzie wyborów prezydenckich żaden z kandydatów nie uzyskał wymaganej większości i ostateczną decyzję podjął Kongres, wybierając przywódcę MNR-MBL Gonzalo Sancheza de Lozada.

1 lipca – W Hadze zainaugurował swą działalność Międzynarodowy Trybunał Karny.

6 lipca – W zamachu w Kabulu zginął wiceprezydent Afganistanu Abdul Kadir.

7–12 lipca – W Barcelonie, z udziałem przedstawicieli 124 krajów, odbyła się zorganizowana przez ONZ konferencja na temat walki z AIDS.

9 lipca – Podczas 38. szczytu Organizacji Jedności Afrykańskiej (8–10 VII) podjęto decyzję o przekształceniu OJA w skupiającą wszystkich 53 dotychczasowych członków Unię Afrykańską. Przewodniczącym UA został prezydent RPA Thabo Mbeki.

20 lipca – W kenijskim Machakos przedstawiciele władz Sudanu i rebeliantów z Narodowej Armii Wyzwolenia Sudanu uzgodnili przyznanie południowemu Sudanowi autonomii na 6 lat oraz prawa do referendum w sprawie secesji po tym okresie.

23 lipca – W Pretorii prezydenci Rwandy – Paul Kagame i Demokratycznej Republiki Konga – Joseph Kabila podpisali porozumienie pokojowe, zobowiązujące Rwandę do wycofania wojsk z Konga, a DRK do wzmocnienia kontroli granic.

23 lipca – W ostrzelanym przez izraelski samolot budynku mieszkalnym w Gazie zginął Salah Szihada, jeden z liderów Hamasu, oraz 14 cywilów, a ponad 145 osób zostało rannych. Akcję izraelską potępił m.in. sekretarz generalny ONZ oraz przywódcy państw UE i USA.

23 lipca–1 sierpnia – Papież Jan Paweł II odbył pielgrzymkę do Kanady, gdzie uczestniczył w Światowych Dniach Młodzieży w Toronto, oraz do Gwatemali i Meksyku.

24 lipca – Parlament Wietnamu ponownie wybrał Tran Duc Luonga na prezydenta kraju.

26–27 lipca – Na spotkaniu w Guayaquil w Ekwadorze prezydenci 10 państw latynoamerykańskich omówili projekt Strefy Wolnego Handlu Ameryk (FTAA).

31 lipca–1 sierpnia – W stolicy Brunei Bandar Seri Begawan, z udziałem delegacji z 23 państw, odbyło się spotkanie Regionalnego Forum ASEAN, na którym przyjęto deklarację o zwalczaniu terroryzmu.

7–12 sierpnia – W Bogocie zaprzysiężono prezydenta Kolumbii Alvaro Uribe. W dzień ceremonii i w ciągu kilku dni potem FARC (Rewolucyjne Siły Zbrojne Kolumbii) dokonały w stolicy Kolumbii serii ataków terrorystycznych, w których zginęło co najmniej 115 osób. W odpowiedzi prezydent Uribe wprowadził w całym kraju stan wyjątkowy (12 VIII) i zwrócił się do ONZ o mediację w konflikcie.

8 sierpnia – Po rozmowach z przywódcą libijskim Muammarem Kadafim w Trypolisie wice-minister spraw zagranicznych Wielkiej Brytanii Mike O'Brien stwierdził, iż rząd Libii wyraził gotowość współpracy w zwalczaniu terroryzmu oraz wypłaty odszkodowań ofiarom zamachu terrorystycznego nad szkockim Lockerbie w 1988 r.

12–14 sierpnia – W Seulu wznowiono bezpośrednie rozmowy między Koreą Południową a KRL-D na temat normalizacji stosunków.

16 sierpnia – W Bagdadzie zginął Abu Nidal, przywódca palestyńskiej organizacji terrorystycznej Fatah – Rada Rewolucyjna. Według władz Iraku było to samobójstwo.

21 sierpnia – W wyniku ulew powódź zagroziła zamieszkanym przez 10 mln ludzi okolicom jeziora Dongting w chińskiej prowincji Hunan. W rejonie ogłoszono stan wyjątkowy, ale wylaniu jeziora udało się zapobiec. Mimo to w efekcie trwającej do końca sierpnia powodzi w dorzeczu Jangcy zginęło około 100 osób, a poszkodowanych było 8,5 mln. Oprócz Chin powodzi wywołane przez trwające od połowy lipca opady w Azji dotknęły też Indie, Bangladesz, Nepal, Myanmar i Filipiny.

22 sierpnia – W rozmowach w Szanghaju premierzy Rosji – Michaił Kasjanow i ChRL – Zhu Rongji potwierdzili wspólnotę strategicznych interesów oraz sprzeciwili się interwencji w Iraku.

22–23 sierpnia – W Paryżu na spotkaniu delegacji tzw. „kwartetu bliskowschodniego” (USA, UE, ONZ i Rosji) oraz państw i organizacji międzynarodowych zaangażowanych w pomoc finansową dla Autonomii Palestyńskiej przedstawiciele władz palestyńskich zaprezentowali plan reform Autonomii, zakładający m.in. wybór nowego przywódcy w styczniu 2003 r.

26 sierpnia–4 września – W Johannesburgu, z inicjatywy ONZ i z udziałem około 50 tys. delegatów ze 190 państw świata (w tym 109 szefów państw i rządów, także prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego, ale bez przywódcy USA), odbył się Światowy Szczyt Zrównoważonego Rozwoju, poświęcony sposobom realizacji tzw. celów milenijnych ONZ. W przyjętym na zakończenie szczytu Planie Działań zobowiązano się m.in. do zmniejszenia o połowę (do 2015 r.) liczby mieszkańców świata żyjących w biedzie i bez dostępu do urządzeń sanitarnych, ochrony zasobów biologicznych, rozwoju tanich odnawialnych źródeł energii i zwiększenia pomocy rozwojowej dla krajów najbiedniejszych. Obradom towarzyszyły demonstracje anty-globalistów.

30 sierpnia, 18 września – W Seulu przedstawiciele KRL-D i Korei Południowej osiągnęli porozumienie o wznowieniu budowy transkoreańskiej linii kolejowej i autostrady. Symboliczne otwarcie prac na linii demarkacyjnej nastąpiło 18 września.

5 września – W Kandaharze doszło do nieudanego zamachu na prezydenta Afganistanu Hamida Karzaja.

5 września – Około 100 amerykańskich i brytyjskich samolotów przeprowadziło największy od czterech lat nalot na instalacje obrony przeciwlotniczej w Iraku.

12, 16 września – Przemawiając do Zgromadzenia Ogólnego ONZ, prezydent USA George W. Bush zażądał od władz Iraku natychmiastowej i bezwarunkowej zgody na powrót inspektorów rozbrojeniowych ONZ, zniszczenia posiadanych zasobów broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia, a także zaprzestania wspierania terroryzmu, naruszania praw mniejszości etnicznych i religijnych oraz nielegalnego handlu ropą. W odpowiedzi władze Iraku przekazały 16 września sekretarzowi generalnemu ONZ oświadczenie o bezwarunkowej

zgodzie na powrót inspektorów rozbrojeniowych, co państwa arabskie, UE, NATO i Rosja przyjęły z uznaniem, a USA i Wielka Brytania określiły jako „wybieg taktyczny”.

16 września–8 października – W towarzyszących wyborom do lokalnego parlamentu Kaszmiru zamieszkach i atakach terrorystycznych zginęło ponad 700 osób.

17 września – Po rozmowach w Phenianie premier Japonii Junichiro Koizumi i przywódca KRL-D Kim Dzong-il wydali wspólną deklarację zawierającą zapowiedź wznowienia rozmów o normalizacji stosunków, japońskie przeprosiny za okupację Korei (1910–1945) oraz zobowiązanie do pomocy finansowej, a także koreańską obietnicę przedłużenia moratorium na próby rakietowe i zgodę na misję inspektorów MAEA.

19 września–17 października, 28 listopada – W Abidżanie i kilku innych miastach Republiki Wybrzeża Kości Słoniowej doszło do buntu demobilizowanych oddziałów, uznanego przez władze za zamach stanu. Mimo porażki w Abidżanie i śmierci przywódcy puczystów, byłego dyktatora Roberta Guei, buntownicy opanowali miasta Bouake i Korhogo na północy kraju. Do WKŚ swe wojska wysłały Francja, USA, Wielka Brytania, Ghana i Nigeria. Rozejm między walczącymi stronami podpisano – dzięki międzynarodowej mediacji – 17 października, jednak strona rządowa złamała go 28 listopada.

20 września – Prezydent USA George W. Bush ogłosił nową strategię bezpieczeństwa USA, przewidującą m.in. możliwość prewencyjnych „ataków uprzedzających” w razie zagrożenia atakiem terrorystycznym bądź użyciem broni masowego rażenia.

20–29 września – W reakcji na zamach terrorystyczny w Tel Awiwie (6 ofiar śmiertelnych) wojska izraelskie otoczyły siedzibę palestyńskiego przywódcy Jasira Arafata w Ram Allah, oblegając ją, mimo rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ z żądaniem natychmiastowego zakończenia blokady, do 29 września.

22–24 września – W Kopenhadze odbył się 4. szczyt ASEM (grupy obejmującej kraje UE, ASEAN oraz ChRL, Japonię i Koreę Południową), poświęcony głównie kwestii planowanego przez USA ataku na Irak oraz walce z terroryzmem.

30 września–1 października – Podczas rozmów delegacji irackiej i szefa misji inspektorów rozbrojeniowych ONZ Hansa Blixa w Wiedniu osiągnięto porozumienie o powrocie misji do Iraku, uzależniające jednak rozpoczęcie inspekcji od wydania przez Radę Bezpieczeństwa ONZ nowej rezolucji w sprawie Iraku.

6, 27 października – W wyborach prezydenckich w Brazylii zwyciężył, uzyskując 61,2% głosów w drugiej turze, lider Partii Robotniczej (PT) Luis Ignacio „Lula” da Silva. Równocześnie z pierwszą turą wyborów prezydenckich odbyły się wybory do Izby Deputowanych (także wygrane przez PT), częściowe do Senatu (zwycięzcą został Demokratyczny Ruch Brazylii) i do władz stanowych.

6 października – U wybrzeży Jemenu w ataku terrorystycznym dokonany przez grupę związaną z Al-Ka’idą uszkodzono francuski tankowiec „Limburg”.

10 października – W Pakistanie bez większych zakłóceń odbyły się wybory parlamentarne. Mimo zwycięstwa Pakistańskiej Partii Ludowej kierowanej przez Benazir Bhutto (PPP – 25,8% głosów, 63 na 342 miejsca) i Pakistańskiej Ligi Muzułmańskiej – Quad (PMLQ – 25,7%, ale 77 mandatów), premierem został wskazany przez prezydenta Perweza Musharrafa Mir Zafarullah Chan Jamali, a rząd utworzyli zwolennicy prezydenta.

10–11 października – Obie izby Kongresu USA wyraziły zgodę na autoryzację przez prezydenta George'a W. Busha użycia siły wobec Iraku.

11 października – Pokojową Nagrodę Nobla przyznano Jimmy'emu Carterowi, byłemu prezydentowi USA.

12 października – W zamachu bombowym zorganizowanym przez związaną z Al-Ka'idą grupę Dżemaja Islamija w Kuta na indonezyjskiej wyspie Bali zginęły co najmniej 184 osoby, głównie turyści z Australii i krajów zachodnich, a rannych zostało ponad 300.

15 października – W referendum w Iraku 100% głosujących poparło przedłużenie rządów Saddama Husajna o kolejne 7 lat.

16, 17 października – Indie, a dzień później Pakistan, rozpoczęły wycofywanie wojsk znaną wspólną granicę.

17 października – Władze USA ujawniły, iż podczas rozmów z doradcą sekretarza stanu do spraw Azji i Pacyfiku Jamesem Kellym (3–5 X) władze KRL-D przyznały się do rozwoju nielegalnego programu budowy broni nuklearnej.

20 października, 24 listopada – Zwycięzcą wyborów prezydenckich w Ekwadorze został Lucio Edwin Gutierrez Borbuja, uzyskując w drugiej turze 58,7% głosów.

25 października – Podczas rozmów na prezydenckim ranczu w Crawford przywódcy USA – George W. Bush i ChRL – Jang Zemin wyrazili sprzeciw wobec nuklearyzacji Półwyspu Koreańskiego oraz omówili sytuację w Iraku i przebieg wojny z terroryzmem.

26–27 października – Na spotkaniu przywódców 21 państw APEC w Cabo San Lucas w Meksyku przyjęto program zwalczania terroryzmu.

30 października–5 listopada – Z rządu Izraela ustąpili członkowie Partii Pracy. Wywołało to kryzys rządowy zakończony rozwiązaniem przez prezydenta Mosze Kacawa Knesetu i wyznaczeniem na styczeń 2003 r. terminu nowych wyborów.

5 listopada – W wyborach do Kongresu USA zwyciężyli republikanie, uzyskując 228 miejsc w 435-osobowej Izbie Reprezentantów oraz zdobywając przewagę w Senacie (obecnie 51 mandatów na 100). Wybory na Florydzie obserwowali wysłannicy OBWE.

8–14 listopada – Podczas XVI Zjazdu Komunistycznej Partii Chin w Pekinie dokonano zmiany kierownictwa partii i państwa. Nowym przewodniczącym KPCh został Hu Jintao (formalnie wybrany 15 listopada). Na zjeździe przyjęto także nową koncepcję ideologiczną partii, tzw. teorię „trzech reprezentacji”, oficjalnie dopuszczającą m.in. członkostwo prywatnych przedsiębiorców w KPCh.

8, 13 listopada – Rada Bezpieczeństwa ONZ jednomyślnie przyjęła rezolucję nr 1441, nakazującą Irakowi, pod groźbą „poważnych konsekwencji”, opracowanie w ciągu 30 dni raportu o posiadanej broni masowej zagłady i środkach jej przenoszenia oraz bezwarunkową zgodę na powrót inspektorów rozbrojeniowych. Mimo odrzucenia rezolucji przez iracki parlament dyktator Iraku Saddam Husajn zgodził się na jej warunki (13 XI).

16–23 listopada – W związku z wyborami Miss World w mieście Kaduna w północnej Nigerii doszło do zamieszek, w których zginęło ponad 200 osób. Wybory przeniesiono do Londynu.

18, 27 listopada – Do Bagdadu przybyli pierwsi inspektorzy rozbrojeniowi ONZ, w tym szef misji Hans Blix i dyrektor MAEA Muhammsd al Barada'i. Inspekcje rozpoczęto 27 listopada.

21 listopada – Władze KRL-D ogłosiły, iż nie czują się związane porozumieniem KRL-D–USA z 1994 r. o wstrzymaniu północnokoreańskiego programu nuklearnego.

28 listopada – W Kikambali w Kenii w zamachu na hotel goszczący turystów izraelskich przeprowadzonym przez związaną z Al-Ka'idą Armię Palestyny zginęło 16 osób, a ponad 80 zostało rannych. Tego samego dnia koło lotniska w Mombasie doszło do nieudanej próby zestrzelenia pociskiem raketowym izraelskiego samolotu z 261 pasażerami, a w Beit Szean w Izraelu, w zamachu dokonany przez Brygady Męczenników Al-Aksa na siedzibę prawicowej partii izraelskiej Likud, zginęło 6 osób, 64 zostały ranne.

2 grudnia – W Wenezueli rozpoczęto strajk generalny w proteście przeciw rządowi prezydenta Hugo Chaveza. W Caracas i Maracaibo doszło do starć z policją. Protest, poparty przez około 88% zatrudnionych, nie zakończył się do 31 grudnia.

2–3 grudnia – Prezydent Rosji Władimir Putin spotkał się w Pekinie z odchodzącymi i nowymi władzami ChRL, a z przewodniczącym Jang Zeminem wydał wspólny apel o przerwanie przez KRL-D prac nad bronią atomową oraz rozmawiał o Iraku i zwalczaniu terroryzmu.

5 grudnia – W Oslo, w wyniku rozpoczętych 17 września w Sattahip w Tajlandii negocjacji pokojowych, delegacje rządu Sri Lanki i separatystów z organizacji Tamilskich Tygrysów (LTTE) porozumiały się co do zakończenia działań wojennych i przekształcenia Sri Lanki w państwo federacyjne Tamilów i Syngalezów.

7 grudnia – Władze Iraku przekazały ONZ raport na temat swych programów produkcji broni masowego rażenia.

9 grudnia – Delegacje rządu Indonezji i separatystów z Ruchu Wolnego Aceh (GAM) podpisały w Genewie porozumienie pokojowe, przewidujące złożenie broni przez partyzantów oraz wybory w prowincji w 2004 r.

9 grudnia – Na Morzu Arabskim okręty USA i Hiszpanii zatrzymały płynący z Korei Północnej do Jemenu statek z ładunkiem 12 rakiet typu SCUD, według USA prawdopodobnie przeznaczonych dla tamtejszych komórek Al-Ka'idy. Rząd Jemenu zaprzeczył tym przypuszczeniom i zażądał zwrotu rakiet.

11–12 grudnia – W Abudży przywódcy Nigerii, Algierii, Etiopii, Konga, Senegal, Republiki Środkowoafrykańskiej, Sudanu, Libii oraz Malawi i dyrektor generalny FAO Jacques Diouf rozmawiali o walce z głodem w Afryce.

12–27 grudnia – Władze KRL-D ogłosiły natychmiastowy powrót do zawieszonych z 1994 r. programu nuklearnego „w celu produkcji energii elektrycznej”. Zabezpieczenia założone przez inspektorów MAEA w 1994 r. na reaktorze w Yongbyon zaczęto usuwać 22 grudnia, a 27 grudnia MAEA potwierdziła, iż władze KRL-D zażądały wycofania jej inspektorów.

17 grudnia – W Pretorii zawarto porozumienie pokojowe między rządem Demokratycznej Republiki Konga a rebeliantami wspieranymi przez Rwandę i Ugandę. Układ przewiduje zachowanie urzędu przez prezydenta DRK Josepha Kabilę i udział opozycji w działającym do wyborów prezydenckich w 2004 r. rządzie tymczasowym.

19 grudnia – W wyborach prezydenckich w Korei Południowej zwyciężył Ro Mu Hjun z rządzącej Milenijnej Partii Demokratycznej (49% głosów) przed konserwatystą Li Hoj Czangiem (46,5%).

27 grudnia – Brigitte Boisselier, szef firmy Clonaid, poinformowała w Hollywood na Florydzie o narodzinach pierwszego sklonowanego dziecka.

27 grudnia – Zwycięzcą wyborów prezydenckich w Kenii, po 39 latach rządów Daniela Arapa Moi, został, uzyskując 62,2% głosów, kandydat opozycyjnej Tęczowej Koalicji Narodowej (NARC) Emilio Mwai Kibaki.